

Vyhodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (PHSR KSK) za rok 2017

1. Kompetencie Košického samosprávneho kraja v rámci rozvoja kraja

Silné stránky:

- dobrá geografická poloha Košicko –Prešovskej aglomerácie
- skladba obyvateľstva (veková a vzdelanostná)
- významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál mesta Košice
- existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov

Slabé stránky:

- nedobudovaná nadradená dopravná infraštruktúra, najmä nedobudované prepojenie diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami
- nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť
- 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov
- nízke mzdy
- chudoba a sociálna exklúzia
- nedobudovaná environmentálna infraštruktúra (verejné vodovody, verejné kanalizácie, čistiarne odpadových vôd)
- nedostatočná kvalita ovzdušia
- nízka intenzita podnikateľskej aktivity a nízka dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností i fyzických osôb)

Výzvy v rozvoji:

- riešenia pre malé obce a mestá
- tvorba nových pracovných miest v perspektívnych oblastiach
- využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie
- rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji
- prepojenie trhu práce a vzdelávania
- využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie
- integrovaný regionálny a územný rozvoj

Hlavné trendy rozvoja regiónu sa sledujú predovšetkým na základe ukazovateľov odkazujúcich na plnenie cieľov medzinárodného záväzku v podobe stratégie Európa 2020, ako aj plánovacieho programovacieho obdobia EÚ 2020 – 2027.

Zamestnanosť, chudoba a sociálne vylúčenie

- Najzávažnejšími problémami v regionálnom rozvoji Košického kraja sú nezamestnanosť, nízke mzdy a z nich vyplývajúca chudoba a sociálna exklúzia. Región Východného Slovenska je najchudobnejší na Slovensku čo sa týka regionálneho HDP, výšky miezd a zamestnanosti. Výrazným problémom je vysoká dlhodobá nezamestnanosť, kde takmer 60% nezamestnaných je v evidencii viac ako 12 mesiacov.
- Jedným z hlavných rizík rozvoja je ešte stále nedobudované prepojenie diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami. Podobne je to aj so železničnou infraštruktúrou, ktorá je od Žiliny po Košice stále nastavená na rýchlosť 120 km/hod.

- Základným opatrením by mala byť podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a robustnejšie podpora ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie, ktorá by bola schopná vytvoriť podmienky pre rast ekonomiky, posilniť špecializáciu a zvýšiť odolnosť od negatívnych trendov na globálnom trhu.
- Ďalším opatrením je podpora vzniku nových pracovných miest v súčasne perspektívnych sektoroch (IT sektor, robotika a automatizácia, kreatívny priemysel, priemysel striebornej ekonomiky). Veľké predpoklady v kraji sú v oblasti rozvoja logistického spracovateľského priemyslu vo väzbe na Čínu, bio-ekonomiky – pestovanie a spracovanie poľnohospodárskych plodín na Východoslovenskej nížine, zelený chemický a gumárenský priemysel, rozvoj malého špecializovaného potravinárskeho priemyslu a wellness cestovného ruchu vo väzbe na geotermálnu energiu vo Východoslovenskej nížine.
- Dôležitým opatrením na znižovanie chudoby je vzdelávanie, najmä žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Výskum a vývoj

- Košický kraj má významný inovačný potenciál, ktorý je reprezentovaný najmä početnosťou univerzít nadnárodného významu, pracovísk Slovenskej akadémie vied ako i súkromnými výskumno-vývojovými ústavmi. Košický kraj má po Bratislavskom kraji druhý najväčší výskumný potenciál. Najsilnejšie vedecké oblasti z hľadiska produkcie nových vedeckých poznatkov (zoradené podľa počtu zverejnených prác v SR) sú najmä oblasti informačno-komunikačných technológií, materiálových vied a fyziky, chémie a lekárskeho výskumu kmeňových buniek, biochémie a molekulárnej biológie. Za dôležitú súčasť inovačných systémov sú v súčasnosti považované aj spolupracujúce inovačné siete nazývané klastre. Inovačné klastre, podpora startupov, rozvoj inovačného ekosystému Košického kraja patria medzi efektívny silný nástroj zvyšovania konkurencieschopnosti regiónu.

Vzdelanostná štruktúra populácie

- Celoslovenským trendom je zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, čo sa prejavuje aj na území Košického kraja. Na regionálne rozdiely vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva má výrazný vplyv stupeň urbanizácie. Vysoké školy a organizácie vyžadujúce pracovné pozície s vyšším vzdelaním sú sústredené v administratívnych centrách a tak je logické, že v týchto územiach je vyššia koncentrácia obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním. Dobrým príkladom je mesto Košice, kde je potrebné dynamicky podporovať vzdelávanie pre IT sektor, digitálnu a kreatívnu ekonomiku. Veľký potenciál ponúkajú Košice v oblasti rozvoja „Life science“ a striebornej ekonomiky pre prítomnosť univerzít s lekárskeým a veterinárnym zameraním, univerzitnej nemocnice a vysokošpecializovaných pracovísk SAV.
- Dôležitým opatrením je prepojenie systému vzdelávania a trhu práce, čím sa maximalizuje podiel absolventov s uplatnením v praxi a vytvorením takých pracovných podmienok, aby talenty zostali pracovať v regióne. Ďalej je dôležité zamerať sa na prehĺbovanie kvality vzdelávacieho systému a jeho prepojenie s trhom práce v segmentoch, pre ktoré táto ekonomika má predpoklady rastu a udržateľného rozvoja; rast podielu VŠ vzdelaných nezaručuje (vzhľadom na súčasné nastavenie fungovania VŠ) rast (regionálnej) ekonomiky, pre jej rozvoj sú dôležité aj odborné smery nižšieho (stredného) stupňa vzdelávania.

HDP

- Vývoj regionálneho HDP vykazuje vysokú citlivosť na hospodársku situáciu najväčších zamestnávateľov, ako i na prílev významných, najmä zahraničných investícií.

- Hospodárstvo kraja je ovplyvnené silnou priemyselnou základňou Košickej aglomerácie a vybraných okresov Michalovce, Spišská Nová Ves a Košice – okolie, kde je aj najväčšia koncentrácia veľkých firiem a malých a stredných podnikov.

Odpady

- V Košickom kraji je badateľný zvýšený objem zneškodneného komunálneho odpadu spaľovaním a skládkovaním, ktorý je ale súmerný s celkovým nárastom objemu komunálneho odpadu. Zhodnocovanie komunálnych odpadov kolíše medziročne bez z veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Skôr je vyššia miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov, ktoré sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší.
- Cieľom je zvýšiť podiel separácie komunálnych odpadov, rozšíriť aj iné využiteľné komodity a tieto ďalej materiálovo zhodnocovať a využiť v hospodárstve kraja pod sloganom “odpad ako surovina“. Je potrebné dobudovať sieť zberných dvorov pre separovaný odpad súčasťou ktorých by boli aj kompostoviská pre zhodnotenie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO). Produkty kompostovísk budú použité pre prevádzky jednotlivých miest a obcí pri obnove zelene a zveľaďovaní životného prostredia sídiel. Je potrebné ďalej budovať sieť spracovateľských prevádzok pre spracovanie vyseparovaných druhov odpadu ako sú PET fľaše, viacvrstvové obalové materiály (TETRAPAK), papier, pneumatiky, kovový odpad, sklo a iných odpadov, na ktoré existujú alebo sa vyvinú nové technológie na spracovanie a materiálové znovu zhodnotenie. Dôležitým aspektom je environmentálna výchova na školách, kde sa školopovinné deti naučia a vstrebajú poznatky aj z tejto oblasti života a uvedomia si dôležitosť hospodárenia s odpadmi a v budúcnosti dosiahnu cieľ, kedy budú vyrábané produkty a tovar balený do materiálov, ktorý bude v plnej miere znovu zhodnotený a neskončí v spaľovni či skládke odpadov.
- V súčasnosti je problém v systéme materiálového zhodnocovania vyseparovaných odpadov. Separácia jednotlivých komodít má oporu v legislatíve, ale neobstojí v trhovej ekonomike, kde sa ukazuje nedostatočný alebo žiadny dopyt po určitých druhoch vyseparovaného odpadu. Budovanie technologických zariadení je chaotické (riadi sa žiadosťami o NFP, ktoré sú následne schvaľované) a vyseparovaný odpad končí buď na skládkach odpadov alebo, v tom lepšom prípade, je „energeticky zhodnotený“, teda spálený. Je úlohou štátu (MŽP SR), aby prostredníctvom výziev z OP KŽP podporil systematicky túto oblasť, aby sa zhodnocovanie odpadov dotiahlo do konca, kedy z odpadu vzniká nový výrobok a nevyjde nazmar snaha občanov a obcí, ktoré separujú svoj odpad v domácnostiach a zberných dvoroch. Je na uvážení štátu, ktorým smerom a akým spôsobom sa bude odpadové hospodárstvo v jednotlivých regiónoch SR poberať.

Verejná kanalizácia a verejný vodovod

- Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. V oblastiach s nepriaznivými podmienkami vybudovať malé čistiarne odpadových vôd. Dosiahnutím tohto cieľa sa zníži riziko ohrozenia kvality podzemných vôd, zlepší sa kvalita a dôjde k postupnej revitalizácii povrchových vôd.
- Základnou úlohou je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu.

- Samosprávny kraj nemá v tejto oblasti rozhodovacie právomoci, ani možnosti financovania smerujúce k zlepšeniu súčasného stavu. Kompetencie sú plne v rukách štátu, príslušného ministerstva (MŽP SR), ktoré môže prostredníctvom výziev OP KŽP oblasť podporiť a rozvinúť.

Emisie

- V Košickom kraji existujú tri oblasti, ktoré sú najviac atakované znečistením ovzdušia (Veľká Ida a okolie, Krompachy a okolie a Strážske a okolie). V spomínaných mikroregiónoch je sústredený hutnícky a chemický priemysel, ktorý je jeden z hlavných znečisťovateľov ovzdušia a v konkrétne CO. Oživenie a rozvoj ťažkého priemyslu so sebou nesie udržanie zamestnanosti v zaostalých regiónoch SR, ale aj zhoršovanie stavu životného prostredia, na úkor kvality života v regióne žijúcich obyvateľov. Je potrebné nájsť rovnováhu medzi druhom priemyslu, zamestnanosťou obyvateľov a udržateľnou kvalitou životného prostredia v regióne. Nezanedbateľným mobilným zdrojom emisií CO je aj doprava, ktorá pre absenciu diaľnic prechádza obcami a mestami Košického kraja a zhoršuje životné prostredie tu žijúcich obyvateľov. Je potrebné dostavať diaľnice a sieť rýchlostných ciest, obchvaty miest a obcí, čím by neboli atakovaní priamo obyvatelia sídiel tranzitnou dopravou. Zlepšila by sa tým aj celková kvalita života obyvateľov kraja.
- Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. V poľnohospodárstve dochádza k postupnému vzostupu živočíšnej výroby a tým zvyšovaniu splodín vyľučovaných do ovzdušia (amoniak). Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilové doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok.
- Ciele možno dosiahnuť prednostným využívaním obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na úkor využívania fosílnych palív, ktorých zásoby sú obmedzené, na výrobu energie. Ďalšou aktivitou k zlepšeniu je zmena palivovej základne pri výrobe tepla a teplej vody pre domácnosti, využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie, čím sa dosiahne čiastočná sebestačnosť a samostatnosť od globálnych zdrojov. Košický kraj sa ako jediný na Slovensku vyznačuje potenciálom geotermálnej energie na úrovni lokalít, známych z Islandu, Francúzska a Talianska. Prioritné bude využívanie najmodernejších technológií pri výrobe tepla používaním kotlov s minimálnymi emisiami znečisťujúcimi ovzdušie. Zateplovaním stavieb dosiahneme významné úspory energií v domácnostiach a celom hospodárstve. Jednou z najväčších plošných znečisťovateľov ovzdušia je doprava. V tejto sfére je nutné presadzovať vo väčšej miere využívanie biopalív, samozrejme so zreteľom na proporčné využívanie pôdy na pestovanie energetických plodín a rastlinných kultúr využívaných v potravinárstve a živočíšnej výrobe.
- Musíme konštatovať, že je na zväžení (financovaní) štátu, či a v akej miere podporí rozvoj priemyselnej výroby, tým aj rast zamestnanosti a ochranu životného prostredia v regiónoch. Finančné stimuly jednotlivým výrobným spoločnostiam zo strany Vlády SR prinášajú svoje ovocie, ale sú väčšinou na úkor kvality životného prostredia. Samosprávny kraj môže tieto aktivity (umiestnenie prevádzky v kraji) iba podporiť.

Záver

- Najvýznamnejším determinantom vyváženého rozvoja Košického kraja je najmä ekonomická situácia, dostatok financií, administratívnych projektových kapacít na

komplexnú stimuláciu rozvojových aktivít, ako aj efektívne nakladanie s nimi v súlade s princípom „hodnota za peniaze“.

- Ak región vykazuje z priestorového hľadiska rôzne fyzické geografické a sociálne geografické špecifiká, ktoré majú potenciál vytvárať bariéru voči rovnomernému a vyváženému rozvoju všetkých subregiónov, je potrebný zvoliť taký prístup, ktorý bude tieto bariéry čo najúčinnejšie odstraňovať.
- Z hľadiska rozmiestnenia rastových pólov nadregionálneho významu možno za výhodnú považovať polohu Košíc ako nadregionálneho centra (toto centrum spoluutvára tiež so susedným Prešovom silnú aglomeráciu), ktorý má výhodnú polohu, spádovosť 700 tisíc obyvateľov.
- Na druhej strane sa na území kraja nachádzajú územia so špecifickými problémami definované v dokumentoch na krajskej i národnej úrovni (najmenej rozvinuté okresy, periférne územia, vidiecke lokality). Vidiecke a periférne regióny sa stále stretávajú s celým radom problémov, čiastočne štrukturálneho charakteru. Je tu vysoká územná diferenciacia nezamestnanosti, celkovo nižšia úroveň vzdelanosti v porovnaní s regionálnymi centrami, čo súvisí tiež s horšou dostupnosťou niektorých typov školských zariadení v týchto regiónoch. Tieto problémy sú z hľadiska príčin a dôsledkov vzájomne previazané a ako celok predovšetkým súvisia jednako s demografickými problémami, ktoré sa premietajú do neudržateľnosti materského a základného školstva, a samozrejme predovšetkým s celkovou hospodárskou situáciou v jednotlivých regiónoch. Z dôvodu odľahlosti niektorých oblastí, často navyše s pripočítaním ich terénnych špecifik (horské oblasti) je tu nerovnomerné pokrytie službami sociálnej starostlivosti a navyše je tu aj horšia dostupná zdravotnícka starostlivosť, čo navyše súvisí s dopravnou infraštruktúrou, dopravnou obsluhnosťou, technickou vybavenosťou jednotlivých poskytovateľov sociálnych a zdravotníckych služieb a tak ďalej.

2. Vyhodnotenie aktivít

V predložennom texte sú vyhodnotené aktivity PHSR KSK realizované v rokoch 2016 a 2017. Niektoré aktivity budú v najbližšej aktualizácii dokumentu predmetom posúdenia z hľadiska ich relevantnosti, aktuálnych potrieb, finančných zdrojov, či priorít regionálnej politiky v nasledujúcom období.

Žlté podfarbenie – aktivity, ktoré sú čisto v réžii Úradu KSK

Zelené podfarbenie – aktivity, na ktorých spolupracuje Úrad KSK ako partner

Ružové podfarbenie – aktivity mimo Úradu KSK

2.1. Hospodárska oblasť

Aktivita 1.1.1. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom

Klaster Košice IT Valley od svojho vzniku v roku 2007 sa z 10 členov rozrástol k aprílu 2017 na 46 subjektov pôsobiacich v oblasti informačných technológií, vzdelávania a školstva a verejnej správy. Víziou rozvoja klastra do roku 2020 je podporiť znalostný trojuholník univerzita – samospráva – IT sektor s dôrazom na skvalitnenie a rozšírenie výučby IT a robotiky na akademickej pôde, podpora inovačného ekosystému a spolupráca s inými zlatými klastrami v zahraničí. Túto víziu realizuje najmä pomocou národného vzdelávacieho projektu IT akadémie 21. storočia. Do projektu sú zapojené základne školy, gymnázia, stredné odborné školy, univerzity a IT firmy, IT Valley z KSK. Vzdelávacie a tréningové aktivity sú

podľa plánu od roku 2017 postupne realizované v rámci aktivít a podaktivít priebežne v troch nosných oblastiach:

1. Vzdelávanie na základných školách a stredných školách pre informačnú spoločnosť
2. Vzdelávanie na vysokých školách pre informačnú spoločnosť
3. Vytvorenie partnerstiev a sietí vysokých škôl a IT firiem

Očakávame, že pomocou tohto programu vytvoríme predpoklady pre rozvoj priemyslu IT v regióne tak, aby do roku 2020 presiahol počet odborníkov pracujúcich v priemysle IT v regióne nad 10 000. Združenie významne prispieva k budovaniu inovačného ekosystému a jeho značky v regióne a vytvára komunikačnú platformu medzi verejnou správou, podnikateľským sektorom a vzdelávacími inštitúciami, ktorá vedie k urýchleniu rozvoja IKT priemyslu v regióne. Medzi hlavne realizované aktivity v uplynulých dvoch rokoch patrili: zlepšenie kvality výukových tréningových programov IKT, motivácia detí a mládeže k IT a robotike, rozvoj partnerskej spolupráce, podpora inovačnej kultúry a inovačného ekosystému, aktívny regionálny a medzinárodný marketing.

Dôležitú rolu pri tvorbe nových pracovných miest majú a v blízkej budúcnosti zohrajú univerzitné vedecké parky. Partnermi v projekte Univerzitého vedeckého parku TECHNICOM na Technickej univerzite v Košiciach pre inovačné aplikácie s podporou znalostných technológií sú Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Prešovská univerzita v Prešove. Výstavba parku bola zahájená v roku 2014 a stavebne bola ukončená v decembri 2017, technologicky a organizačne v roku 2018. Technicom pokrýva nasledovné výskumné aktivity a laboratóriá – informačné a komunikačné technológie, elektrotechnika, automatizácia a riadiace systémy, strojárstvo, stavebné inžinierstvo, environmentálne inžinierstvo. Univerzitný vedecký park TECHNICOM je kreovaný ako „komplexný ekosystém transferu technológií a inovácií“ v univerzitnom prostredí, ktorého organizačná štruktúra je tvorená špecifikovanými prvkami organizačnej štruktúry – útvarmi. Vybudovanie unikátneho ekosystému Startup Centra a Inkubátora TUKE, prispelo k pôsobeniu doposiaľ viacej ako 35 inovatívnych a perspektívnych startupov s veľkým inovačným potenciálom. Dôležitou súčasťou inovačného systému tvorby pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky je etablovanie výskumno-vývojových pracovísk v Univerzitnom vedeckom parku TECHNICOM. Ide o spoločné priemyselne – výskumné pracoviská „Strojnícka fakulta TUKE – MinebeaMitsumi zamerané na humanoidné robotické systémy“ – spoločné „Inovačné centrum pre mobilné služby a komunikácie“ TUKE a SWAN KE, s.r.o, spoločné „Inovačné centrum informačno-komunikačných služieb pre podporu vedy, výskumu a technologického transferu“ TUKE a Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky v Bratislave, spoločné „TUKE – SPINEA E-MOTION CENTER“ výskumno-vývojové pracovisko. Za veľmi dôležitý komponent pôsobiaci v tomto ekosystéme považujeme aj etablovanie Prototypového a inovačného centra (<http://www.sjf.tuke.sk/paic/>), ktoré pomáha k urýchleniu novým prototypov a ich uvedením na reálny trh.

Špecifický cieľ 1.2. Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky

Košický kraj aktívne prispieva k práci a rozvoju nového dynamicky sa rozvíjajúceho klastra v oblasti vyspelej priemyselnej výroby a inžinierskych služieb s vysokou pridanou hodnotou. Klaster má vytvorenú priamu väzbu na európsku technologickú platformu MANUFUTURE, EUROP a EUnited Robotics ako aj združenie EFFRA podporujúce PPP projekty EÚ, špeciálne program Factories of the Future. Klaster v roku 2016 vypracoval štúdiu pre rozvoj platformy Priemysel 4. a v roku 2017 sa aktívne zapojil do európskeho projektu, ktorý sa zameriava na vytvorenie nadnárodného modelu riadenia inovácií v stredo európskych regiónoch a na vytvorenie nadnárodného súboru poznatkov, ktorý podporuje pokrokové výrobné inovácie mimo regionálnych hraníc. Tento projekt umožní zlepšiť prepojenia s inovátormi mimo regionálnych hraníc projektových regiónov, urýchliť

čas na trhu výskumných a vývojových konceptov z výskumu financovaného EÚ a stredoeurópskych laboratórií pre spoločnosti, zvýšiť výdavky na výskum a vývoj a patentové žiadosti o strednodobý obrat, vytvoríť tematicky zamerané skupiny regionálnych manažérov, spolupracovať na nadnárodnom transferu technológií. V konečnom dôsledku od projektu očakávame, že sa zvýši vzájomná hospodárska závislosť medzi siedmimi regiónmi a povzbudia efektívnejšie nadnárodné hodnotové reťazce firiem v automobilovom, elektrotechnickom priemysle, sektore informačných technológií, automatizácii robotických a mechanických zariadení.

Medicínsky univerzitný vedecký park v Košiciach – MEDIPARK

V roku 2016 sa začala realizácia II. etapy projektu MEDIPARK – univerzitného vedeckého parku ako špičkového národného a medzinárodného centra pre aplikovaný výskum a transfer jeho výsledkov do praxe v oblasti biomedicíny s termínom ukončenia v roku 2018. Jeho realizátorom je Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v spolupráci s Neurobiologickým ústavom Slovenskej akadémie vied, Univerzitou veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a Technickou univerzitou v Košiciach.

Úlohou MEDIPARKu je dosiahnutie efektívnej koncentrácie vedeckého potenciálu a experimentálnej infraštruktúry v oblasti aplikovaného výskumu, v oblasti prevencie, diagnostiky a terapie závažných ochorení a zavádzaním postupov personalizovanej liečby najmä pomocou posilnenia biomedicínskeho výskumu. Ide o oblasť, ktorá môže významným spôsobom posilniť zdravie obyvateľstva a kvalitu života v našom kraji aj v Slovenskej republike. Národná regionálna stratégia inteligentnej špecializácie pre doménu zdravie obyvateľstva a zdravotnícke technológie koncom roka 2017 zadefinovala päť hlavných rozvojových trendov v SR:

1. Inovatívne diagnostické a terapeutické postupy a produkty personalizovanej precíznej medicíny
2. Inovatívne biotechnológie v lekárskejších vedách
3. Inovatívne liečivá, inovatívne kozmetické produkty a inovatívne výživové doplnky
4. Inovatívne prostriedky zdravotníckej techniky
5. Inovatívne informačné a komunikačné technológie v zdravotníctve.

Očakávame, že moderné vybavené pracoviská na UPJŠ v Košiciach, Univerzite veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a TUKE aktívne prispievajú svojimi inovatívnymi projektmi k naplneniu rozvojových trendov a tvorbe nových pracovných miest vo výskume alebo vo výrobe a službách.

Výskumné centrum progresívnych materiálov a technológií pre súčasné a budúce aplikácie – PROMATECH

Promatech – výskumné centrum pôsobí ako integrované, interdisciplinárne a udržateľné centrum vytvárajúce vedecko-výskumné výsledky s aplikačným a inovačným potenciálom, ktoré sú urýchlene aplikované v praxi. V uplynulých dvoch rokoch sa výskumné centrum zameralo na vývoj nanorozmerných magnetických materiálov pre nové typy senzorov a hybridných materiálov na báze polovodičov a supravodičov pre uplatnenie v informačných technológiách. Moderné senzory sú dôležitými prvkami IoT (internetu vecí), ktoré sa aplikujú v riešeníach pre smart mestá alebo smart domácnosti.

Špičkové pracoviská aplikovaného výskumu a vývoja ZTS-VVÚ KOŠICE, a.s.

ZTS VVÚ KOŠICE a.s. je súkromným špičkovým výskumným ústavom pôsobiacim v oblasti strojárstva a elektrotechniky a lídrom pri nasadzovaní riešení a technológií v Priemysle 4, ktorý čoraz intenzívnejšie preniká do slovenskej ekonomiky najmä

strojárenského a automobilového priemyslu. Medzi kľúčové aktivity spoločnosti patrí výskum a vývoj a dodávka produktov v týchto oblastiach: dopravné a manipulačné systémy, roboty a manipulátory, výrobné stroje a zariadenia, technologické zariadenia pre papierenský a chemický priemysel, zariadenia pre jadrové elektrárne a ich likvidáciu, priemyselná automatizácia, pohony.

CEIT Biomedical Engineering, s.r.o.

Spoločnosť CEIT Biomedical Engineering, s.r.o. sa podieľa na vývoji inovatívnych riešení a ich následnej komercializácii. Spoločnosť CEIT Biomedical Engineering, s.r.o. je zameraná prevažne na aktivity v oblasti biomedicínskeho inžinierstva spojené s návrhom a výrobou implantátov na mieru, výskum a vývoj v oblasti biomedicíny, priemyselnú tomografiu a meranie, aditívnu výrobu – 3D tlač z plastov, výrobu trabekulárneho titánu.

Vývojovo-realizačné pracovisko získavania a spracovania surovín (VRP ZaSS)

Vývojovo-realizačné pracovisko sa v rokoch 2016-2017 permanentne zameriavalo na rozvíjanie a skvalitňovanie výskumných kapacít v oblasti získavania a spracovania domácich surovín, t.j. v banskom a hutníckom priemysle a v priemysle výroby stavebných hmôt etablovanom na Východnom Slovensku, s cieľom zabezpečiť okamžité riešenie aktuálnych potrieb a požiadaviek podnikov prostredníctvom vlastného výskumu a vývoja, overovania nových myšlienok, návrhov a koncepcií v laboratórnych a poloprevádzkových podmienkach a ich urýchleného transferu získaných znalostí do praxe v podobe trhovo realizovateľných inovačných riešení.

Aktivita 1.2.1. Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy

Vo februári 2016 bola schválená nová Regionálna inovačná stratégia KSK 2020, ktorá má oproti predchádzajúcej v sebe zakomponované prvky inteligentnej špecializácie a reflektuje na nové výzvy a politiky, ktoré prináša agenda EU2020, nový dosiahnutý kontext, ktorý sa dosiahol v oblasti investícií do inovačnej infraštruktúry v kraji v podobe vzniku nových univerzitných parkov, centier excelentnosti, univerzitných centier pre transfer technológie, ako aj nové hybné sily, ktoré prináša európska, ako aj národná politika v oblasti inteligentnej špecializácie. V roku 2017 začali byť postupne schvaľované Radou vlády SR pre výskum a inovácie uvedené domény – Automobily pre 21. storočie, Priemysel pre 21. storočie, Digitálne Slovensko a kreatívny priemysel, Zdravie obyvateľstva a zdravotnícke technológie, Zdravé potraviny a životné prostredie. K týmto doménam sú v rámci OP VaI otvárané Ministerstvom hospodárstva SR postupne príslušné výzvy, ku ktorým naše IPC pre EŠIF na ÚKSK robí pre žiadateľov odborné semináre s cieľom zlepšiť úspešnosť inovačne podávaných projektov z akademického a firemného priestoru. Vyhodnotenie a ich prínos reálnej ekonomike v KSK budeme schopní urobiť koncom roku 2020 po ukončení projektov.

Aktivita 1.2.2. High-tech park – priemyselná zóna Kechnec

Obec Kechnec ako správca priemyselnej parku vymedzil územie v rámci priemyselnej zóny určené pre high-tech park. V súčasnosti vládny kabinet na návrh Ministerstva hospodárstva SR schválil vybudovanie strategického parku Haniska v okrese Košice – okolie na východe Slovenska. Prevažná časť priemyselného parku sa nachádza v katastrálnych územiach Haniska, Valaliky, Geča, Čaňa a Sokolany. V prípade príchodu strategického investora/ov a ich subdodávateľ/ov bude na nich, či sa rozhodnú etablovať v uvedenom strategickom parku alebo časť prevádzok vybudovať v high-tech parku Kechnec.

Aktivita 1.2.3. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed

Nositeľom úlohy je predovšetkým Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorá s účinnosťou k 4.9.2017 zriadila Technologický a inovačný park TIP-UPJŠ. Cieľom zriadenia TIP-UPJŠ je rozvíjať aktivity predovšetkým v oblasti translačného výskumu vývoja nových technológií a prispieť tak k rozvoju Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach ako modernej univerzity, ktorá stojí na synergii troch pilierov: vzdelávaní, vede a transfere technológií, s dôrazom na rozvoj inovatívnej výučby, kapitalizovateľnej vedy a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych high-tech firiem. Poverený výkonom funkcie riaditeľa TIP-UPJŠ je prof. RNDr. Pavol Miškovský, DrSc.

Aktivita 1.2.4. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky

Realizáciu aktivity zabezpečuje Centrum výskumu účinnosti integrácie kombinovaných systémov obnoviteľných zdrojov energií a EIT regionálne HUB centrum Košice na Technickej univerzite v Košiciach. Tieto centrá riešia úlohy aplikovaného výskumu s podnikateľskými subjektmi v oblasti energetickej efektívnosti, využívania OZE a uskladňovania energie a v oblasti cirkulárnej ekonomiky.

Aktivita 1.3.1. – 1.3.7. Kreatívny priemysel

Boli navrhnutí členovia do jednotlivých profesionálnych sietí spolupráce (tzv. LABy) pre sektory kreatívnej ekonomiky:

- DIGITAL MEDIA LAB (IKT sektor, sektor reklamy a digitálnych médií),
- DESIGN LAB (sektor dizajnu, vrátane architektúry),
- FASHION LAB (sektor módy),
- CULTOUR LAB (sektor kultúry a turizmu, t.j. scénické umenie, vizuálne umenie, kultúrne dedičstvo, umelecké a tradičné remeslá, atď.),
- všeobecne zameraný CREATIVE COACHING LAB.

Pôvodne plánovaný ICT SMART LAB (IKT sektor) bol začlenený do DIGITAL MEDIA LAB-u a členovia EDUCATION LAB-u (sektor vzdelávania) boli začlenení do ostatných LAB-ov, nakoľko nie je potrebné tieto LAB-y zvlášť vytvárať.

V rámci Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020 (IROP, Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch) Ministerstvo kultúry SR (Sprostredkovateľský orgán pre Prioritnú os 3, IROP) už dlhodobo plánuje vyhlásiť výzvu, v rámci ktorej samosprávne kraje môžu žiadať nenávratný finančný príspevok na vybudovanie a prevádzkovanie Kreatívnych centier. Cieľom je vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu, jeho podnikateľského ducha a podpora netechnologických inovácií a dopytu po kreatívnej tvorbe, ako aj stimulovanie podpory zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle.

Košický samosprávny kraj by chcel vybudovať Kreatívne centrum v areáli na Strojárskej ulici č. 3 v Košiciach, ktorý je v jeho vlastníctve a už teraz ho vo veľkej miere využívajú kreatívni aktéri, resp. podnikatelia v kreatívnom priemysle.

Košický samosprávny kraj v spolupráci s odborníkmi z oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu a s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o. pripravuje podklady pre projektový zámer a pracuje na návrhu služieb a aktivít Kreatívneho centra v areáli na Strojárskej ulici č. 3, v centre Košíc. Povinnou prílohou projektového zámeru má byť štúdia uskutočniteľnosti a architektonická štúdia.

V roku 2017 bol zrealizovaný dotazníkový prieskum „Mapovanie potrieb a návrh služieb kreatívneho centra v Košiciach“. Dotazník bol zverejnený a zaslaný aktérom kreatívneho priemyslu. Výsledky prieskumu tvoria podklad pre spracovanie zamerania

a návrh služieb kreatívneho centra tak, aby to zároveň bolo v súlade s podmienkami plánovanej výzvy IROP. Uskutočnili sa konzultácie s Ministerstvom kultúry SR a s aktérmi kreatívnej ekonomiky a ďalšími odborníkmi k príprave podkladov, k zameraniu a fungovaniu Kreatívneho centra a o možných spoluprákach.

Expertná skupina vypracovala prvý návrh programov Kreatívneho centra pre nasledovné oblasti: audiovizuálna tvorba, multimédia, dizajn, remeselná výroba, vizuálne umenie, kultúrne dedičstvo a scénické umenie. Okrem toho boli navrhnuté aj služby na podporu podnikania, marketingu a propagácie, prístupu na nové trhy, siet'ovania a spolupráce. Bolo vypracovaných vyše 100 programov. Prebieha pripomienkovanie, úprava a selektovanie navrhnutých programov. Zároveň bol vypracovaný prvý návrh architektonickej štúdie.

Aktivita 1.3.8. Kreatívne centrum Reduta Spišská Nová Ves

Aktivita bola plánovaná ako súčasť projektového zámeru Kreatívneho centra v rámci plánovanej výzvy IROP. Okrem vybudovania Kreatívneho centra v Košiciach sa uvažovalo o vybudovaní nového technologického zázemia s ohľadom na rozvoj kreatívneho priemyslu v širšom regióne aj pre Spišské divadlo (napríklad dabingové štúdio). Ale z dôvodu nesúhlasu Ministerstva kultúry SR a plánových podmienok výzvy to nebolo možné. V roku 2017 sa však aj napriek tomu začali rokovania o komplexnej obnove budovy Reduty, kde sídli Spišské divadlo, na ktorej by participovali KSK i mesto Spišská Nová Ves, ako vlastník objektu – priestory divadelnej časti Reduty sú totiž na základe nájomnej zmluvy medzi KSK a mestom Spišská Nová Ves a podnájomnou zmluvou medzi KSK a Spišským divadlom v dlhodobom prenájme. V tejto súvislosti bol vypracovaný v roku 2017 odborný posudok referátu investícií na odbore investícií, prípravy a implementácie projektov ÚKSK.

Aktivita 1.3.9. – 1.3.11. Kultúrny turizmus

Kultúrne dedičstvo v regióne predstavuje významný potenciál pre ekonomický rozvoj v podobe kreatívnej ekonomiky a kultúrneho turizmu. Počas roka 2017 sa OKaCR aktívne podieľal na príprave projektového zámeru vytvorenia kreatívneho centra v Košiciach (v spolupráci s ARR a s odborom regionálneho rozvoja), najmä čo sa týka oblasti kultúrneho dedičstva, scénického umenia a remesiel. Aktivity programu Terra Incognita boli v roku 2017 zamerané na podporu TOP podujatí, vytvorenie produktov kultúrneho cestovného ruchu prostredníctvom dotačnej výzvy na TOP výlety a podporu rozvoja návštevníckej infraštruktúry v bezprostrednom okolí pamiatok Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO – TOP lokality programu KSK Terra Incognita. Marketingová podpora, konzultačná, metodická aj technická pomoc pri jednotlivých výzvach a podujatiach v rámci programu Terra Incognita bola realizovaná krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus na základe zmluvy o poskytovaní služieb pri implementácii programu Terra Incognita.

Špecifický cieľ č.1.4. Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu

ÚKSK sa v uplynulých dvoch rokoch aktívne podieľal s potenciálnymi zahraničnými partnermi na príprave vybudovania Globálneho logistického industriálneho parku (GLIP) v Košiciach tak, aby sa stal strategickou podnikateľskou príležitosťou pre dlhodobé etablovanie medzinárodných investícií v oblasti logistiky a výroby v Strednej a Východnej Európe v druhej priemyselne najvýznamnejšej aglomerácii Slovenska. GLIP predstavuje multimodálny systém, ktorý na jednej strane kombinuje vstup do suchozemského prístavu so širokorozhodnou traťou a duálnym prekladacím terminálom, integrovaný veľkokapacitnými špedičnými halami a distribučnými, montážnymi a výrobnými halami na druhej strane. Výhodou vybudovania GLIP v Košiciach je, že leží na križovatke európskych prepravných koridorov, je vstupnou železničnou brána z Ázie do Schengenského priestoru, poskytuje areál

o rozlohe 560 ha, 10 km od Košíc (v blízkosti Hanisky, Bočiara), nadväzuje na oceliarne US Steel Košice, je 10 km od priemyselných parkov (350ha Kechnec, Immopark, Veľká Ida), má potenciál multimodálneho dopravného uzla, bude napojený na diaľnice – do 2020-25 plne integrované do diaľničných sietí SK a HU, je spojený so železničnou sieťou napájajúca sa na hlavné európske železničné koridory a s európskymi riečnymi a morskými prístavmi v Poľsku, Slovinsku, Nemecku, má v bezprostrednej blízkosti letisko Košice – 3,5km dlhá prístávací dráha s kapacitou aj pre Boeingy 747 a v perspektíve bude napojený na “Via Carpatia” – v smere S-J od Pobaltia po Balkán. Prispením aj našich rozvojových aktivít získalo záujmové územie štatút strategickej parku. Tým sa vytvorí predpoklad pre vstup strategického investora/ov a podmienky pre zamestnanosť kvalifikovanej dostupnej pracovnej sily pre stredný a hi-tech priemysel a služby, širokej škály profesií, zamestnaných v logistike a ľahkom priemysle s nižším vzdelaním, až po vysoko špecializované IT profesie, finančné služby, logistické, špeditárske a spracovateľské služby, vrátane certifikačných a kontrolných služieb kvality.

Aktivita 1.4.1. – 1.4.2. Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP) a Globálneho logistického industriálneho parku v Košiciach (GLIP)

Bolo podpísané Memorandum o spolupráci medzi všetkými partnermi (generálnym riaditeľom ŽSR, ministrom dopravy SR, strategickým investorom a predsedom KSK). Prebehla príprava projektovej dokumentácie na terminál intermodálnej prepravy (TIP). Budúci prevádzkovateľ terminálu, ktorý by mal patriť k trom popredným svetovým spoločnostiam v oblasti logistiky zatiaľ nebol oznámený (prezentovaný). Naposledy prejavili záujem o investovanie do GLIP čínski investori v rámci budovania dopravného koridoru Hodvábna cesta 21. storočia.

Aktivita 1.4.3. – 1.4.4. Výstavba obchodno-priemyselných koridorov

Ide o aktivity spojené so zámerom Čínskej republiky rozvíjať projekt Novej hodvábnej cesty, ktorý je zameraný na vybudovanie masívnej, mnohonárodnej zóny ekonomického a politického vplyvu. Do projektu sa zapojili všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. Ich hlavným motívom sú obchodné a investičné príležitosti. Zatiaľ sú však tieto aktivity úzko spojené s veľkou geopolitikou, do ktorej vstupuje Čína, Rusko, USA a EÚ, preto ich v súčasnosti môžeme hodnotiť len ako potenciálnu príležitosť.

Aktivita 1.4.5. – 1.4.7. Via Carpatia

Štúdiá uskutočniteľnosti bola vypracovaná v roku 2016. Definovali sa v nej základné parametre, ktoré musia byť splnené na výstavbu takého koridoru. Najväčšou prekážkou je usmernenie, ktoré hovorí, že do siete TEN-T môžu patriť len tie koridory, ktoré spĺňajú dva spôsoby prepravy, okrem cestnej ešte minimálne jednu. V našom prípade to predstavuje problém, ktorý v zásadnej miere ovplyvňuje budúce zaradenie tejto tranzitnej cesty do siete TEN-T a následné možné čerpanie z EŠIF, keďže ani lodnú, leteckú prepravu preukázať nevieme. Jedine železničnú, ale keďže táto cesta ide úsekmi, ktoré sú chráneným územím NATURA 2000, predstavuje výstavba ciest problém. V súčasnosti sa rokuje na národnej a medzinárodnej úrovni ohľadne tejto problematiky. Snahou je získať iné podporu všetkých zainteresovaných krajín až na regionálnej úrovni, zároveň, aby sa našli alternatívy na financovanie, ak to nebude možné z EŠIF zdrojov. Výstavba dopravného koridoru prebieha v každej krajine v určitom tempe. Je predpoklad, že do roku 2022 bude dobudovaný 100km dlhý úsek rýchlostnej cesty medzi maďarským mestom Miskolc, Košicami a Prešovom a podobne dlhý úsek medzi poľskými krajskými mestami Lublin a Reszow.

Špecifický cieľ č. 1.5. Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch tvorí dôležitú súčasť regionálnej ekonomiky Košického kraja. Jeho ekonomické efekty sa prejavujú v podobe spotreby tovarov a služieb návštevníkmi a turistami. Cieľom aktivít realizovaných z úrovne Úradu KSK je zlepšiť marketing a konkurencieschopnosť prostredia, ktoré priláka a uspokojí potreby návštevníkov a zvýši dopyt po tovaroch a službách poskytovaných podnikateľmi v cestovnom ruchu a následnú tvorbu nových pracovných miest v tomto segmente.

Aktivita 1.5.1. Zatraktívniť krajinu a prírodné prostredie, podporiť infraštruktúru a zabezpečiť prínos primárnej ponuky pre vznik nových produktov v cestovnom ruchu

- Obnova značenia cykloturistických trás na území KSK v celkovej dĺžke 250 km (2016).
- Realizácia informatívneho dopravného značenia (hnedých tabúl) k 19 kultúrnym a turistickým cieľom na území KSK (2016 -2017).
- Vyznačenie diaľkovej cyklistickej trasy Dolnozemplínska cyklomagistrála CM017 v úseku Viničky – Veľké Slemence / št. hranica s Ukrajinou v dĺžke 45 km (2017).

Aktivita 1.5.2. Zvýšiť spoločný prospech aktérov v cestovnom ruchu vrátane podnikateľov zlepšením spolupráce a vzájomnej podpory

- Prostredníctvom krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus KSK finančne podporil otvorenie leteckej linky Košice – Kolín (2017).
- KSK prostredníctvom sprostredkovateľského orgánu Košice Región Turizmus v rámci programu Terra Incognita vyhlásil v sledovanom období 3 dotačné výzvy, prostredníctvom ktorých bolo podporených spolu 20 projektov na podporu služieb a produktov kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu. V rámci programu Terra Incognita sú zároveň finančne aj marketingovo podporované Top podujatia. Ročne je to 10 podujatí.

Aktivita 1.5.3. Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja ako atraktívneho cieľa pre turistov

- **Propagácia a marketing ponuky cestovného ruchu je realizovaná prostredníctvom krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ktorej je členom KSK a podieľa sa na jej financovaní prostredníctvom členského príspevku. Ich hlavnými komunikačnými nástrojmi sú www.kosiceregion.com, www.unesconadosah.sk mobilná aplikácia Košice Región, FB konto.**
- **Z úrovne Úradu KSK bol zriadený na cykloturistickom portáli www.cykloportal.sk modul prezentujúci cykloturistické trasy v Košickom kraji www.ke.cykloportla.sk (2017)**

Aktivita 1.5.4. Zvýšiť atraktívnosť odvetvia cestovného ruchu pre pracovníkov aj ďalšie investície v Košickom kraji

- Zvyšovanie povedomia je z úrovne úradu realizované prostredníctvom odborných prezentácií na stredných a vysokých školách so zameraním na cestovný ruch. Spolu bolo za sledované obdobie zrealizovaných 6 prezentácií.
- 16.5.2017 bol zorganizovaný 2. ročník krajskej súťaže pre žiakov stredných škôl so zameraním na cestovný ruch na tému „Dovolenka nie je nuda – víkendový vidiecky pobyt“.
- V sledovanom období boli zrealizované dve krajské konferencie v cestovnom ruchu KSK – partner v cestovnom ruchu. Témou 9. ročníka konferencie bolo Religiózne „pútnický“ cestovný ruch v Košickom kraji (22.september 2016) a témou 10.ročníka bolo Smerovanie rozvoja cestovného ruchu v najmenej rozvinutých okresoch Slovenska (19.10.2017).
- V rámci vzdelávania bol v dňoch 16.-17.8.2016 zrealizovaný odborný seminár „Cyklistická infraštruktúra“.

Špecifický cieľ 2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí

ÚKSK je zapojený do rozpracovania projektu EF TUKE Central Europe, ktorého úlohou je postaviť elektronickú výmennú platformu obchodovania s lokálnymi poľnohospodárskymi produktmi. Ide o kľúčový prvok moderného obchodu, ktorý spojí trh miestnych producentov s trhom spotrebiteľov. Tento systém by sa mal testovať v priebehu rokov 2018 – 2019. Až následne budeme vidieť a budeme schopní vyhodnotiť ako miestne distribučné siete prispievajú k tvorbe lokálnych pracovných miest.

Aktivita 2.1.1. – 2.1.2. Analýza legislatívnych bariér a príprava akčného plánu

V roku 2017 bol vypracovaný akčný plán na podporu odbytu lokálnej produkcie v území Szépcserehát. V danom akčnom pláne sa analyzovali legislatívne bariéry, ale aj možnosti rozvoja odbytu na mikroúzemí Slovenska a Maďarska. Akčný plán poskytol presný prehľad o tom, aké rozvojové aktivity by sa mali podporovať. Na základe toho sa pripravil projekt v rámci Operačného programu Interreg V-A Slovensko-Maďarsko a bol podaný koncom roka 2017. V súčasnosti vieme, že projekt bol podporený a pripravujú sa projektové žiadosti do druhého kola a následne kroky k podpisu zmluvy. Celková suma projektov v rámci akčných plánov je skoro 4,7 milióna Eur.

Aktivita 3.1.1. Príprava akčného plánu pre podporu rozvoja komunitného spôsobu života

Ide o oblasť, kde je ÚKSK jednou z podporujúcich inštitúcií. V súčasnosti pôsobia v oblasti rozvoja vidieckych oblastí v území dva inštitúty národných politík. Prvá politika je realizovaná na základe zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tá je v gescii Úradu vlády SR a príslušných okresných úradov. Do jej realizácie sa ÚKSK iniciatívne odborne zapojil prostredníctvom poradenstva, v prípade okresu Gelnica i do vypracovania akčných plánu najmenej rozvinutého okresu. Týka sa to komunitne zameraných rozvojových projektov s cieľom podporiť hlavne zamestnanosť z okresov Trebišov, Sobrance a Rožňava. V roku 2017 vypracoval ÚKSK spoločne s Okresným úradom v Gelnici „Akčný plán najmenej rozvinutého okresu Gelnica“ s odhadovanou finančnou investíciou počas rokov 2018-2022 vo výške 55,75 miliónov EUR z verejných zdrojov, pričom celková výška regionálneho príspevku bude 2 105 tis. eur (421 tisíc eur ročne) so strategickým cieľom podporiť rast zamestnanosti a vytvorenie podmienok pre tvorbu 931 pracovných miest. Tento nástroj zo strany štátu v roku 2017 naráža na veľkú byrokraciu spojenú so štátnou pomocou a neskúsenosťou projektových a administratívnych kapacít po celej projektovej a rozhodovacej vertikále, a preto nasledujúce roky, či nebude potrebné celý realizačný koncept preformátovať a účinnejšie a lepšie nastaviť spoluprácu štátu s krajom pri riešení problémov málo rozvinutých okresov.

Druhým inštitútom aplikovanej politiky Európskej únie v území kraja je Iniciatíva LEADER. Nástroj LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, ktoré organizujú miestne komunity, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným so základných znakov je prístup zdola nahor. LEADER začal experimentálnym spôsobom na miestnej úrovni integrovať rôzne lokálne rozvojové projekty a myšlienky, aktérov i zdroje a ukázal sa ako ideálny nástroj rozširovania podnikateľsky a sociálne zameraných príležitostí pre vidiecke oblasti. Za dôležitú pridanú hodnotu tohto nástroja možno považovať práve spôsob, akým tento prístup prispieva k rozvoju územia, t. z. prostredníctvom aktívnych ľudí, ktorí svoje územie a obyvateľov dôkladne poznajú, sa v

území podarí realizovať projekty menšieho charakteru, ktoré by sa často krátkym prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev ani nerealizovali. Na základe tohto prístupu vznikajú v danom území verejno-súkromné partnerstvá, nazývané tiež miestne akčné skupiny (MAS).

V rámci výzvy na predkladanie žiadosti o schválenie stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou a udelenie štatútu miestnej akčnej skupiny, ktorá bola zverejnená 2. mája 2017 (číslo výzvy: 21/PRV/2017), bolo Výberovou komisiou pre schvaľovanie stratégií CLLD a výber MAS schválených 87 verejno-súkromných partnerstiev, ktoré splnili podmienky poskytnutia príspevku, a ktorým bude Pôdohospodárskou platobnou agentúrou zaslané Rozhodnutie o schválení stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou a o udelení štatútu miestnej akčnej skupiny. Z Košického kraja bolo podaných 19 žiadostí o udelenie štatútu miestnej akčnej skupiny, z ktorých bolo 16 úspešných (MAS Hornád – Slanské Vrchy, o.z.; MAS Sečovský región, o.z.; MAS Rudohorie, o.z.; MAS Bodrog, o.z.; MAS Hnilec, o.z.; MAS Duša, o.z.; MAS Hornád – Čierna Hora, o.z.; MAS Kras, o.z.; MAS Tokaj Rovina, o.z.; MAS Bodva, o.z.; MAS Olšava – Torysa, o.z.; MAS Poondavie, o.z.; MAS Gemer – Rožňava; MAS Rožňava, o.z.; MAS Sľubica, o.z.; Miloj Spiš, o.z.). V súčasnosti je celý proces v rozbehu. Napriek rôznym byrokratickým prekážkam, s ktorými sa potýkajú realizačné tímy, má uvedený nástroj veľký potenciál prispieť k ekonomickému a sociálnemu oživeniu nášho vidieka.

2.2. Sociálna oblasť

Aktivita 4.1.1. – 4.1.3. Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Spoločenská zodpovednosť podnikania znamená, že firmy pri dosahovaní zisku rešpektujú potreby všetkých partnerov, s ktorými pri svojom podnikaní prichádzajú do kontaktu. Tímito partnermi sú (nielen) zamestnanci, zákazníci, konkurencia, dodávatelia, lokálna komunita i životné prostredie. Firemná filantropia je jeho integrálnou súčasťou, ale pod zodpovedné podnikanie patria aj rôzne ďalšie programy v ekonomickej oblasti (napr. ponuka produktov a služieb pre znevýhodnených) a sociálnej oblasti (napr. starostlivosť o work-life balance zamestnancov), ako aj v oblasti ochrany životného prostredia (napr. znižovanie spotreby energií a CO₂, produkcia eko-výrobkov). Spoločensky zodpovedné podnikanie v Košickom kraji naplňujú najmä zahraničné firmy etablované u nás, ako je US Steel, T-Systems a Embraco.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice (ARR) realizovala projekt COGITA, ktorý sa venoval šíreniu konceptu spoločenskej zodpovednosti firiem v malých a stredných podnikoch s cieľom podporovať zodpovedný a trvalo udržateľný regionálny rozvoj a rast. V roku 2017 začala realizácia projektu ROSIE Zodpovedné a inovatívne MSP v Centrálnnej Európe, kde ARR je partnerom projektu a KSK je asociovaným partnerom. Tento projekt nadväzuje na tému spoločenská zodpovednosť a zameriava na zlepšenie zručností podnikateľov a inovačných aktérov zameraných na podporu zodpovedných inovácií v podnikoch. V rámci projektu sa budú tiež vyvíjať a testovať nástroje a školenia s cieľom zlepšiť schopnosť zodpovedne zavádzať inovácie. Výstupom projektu bude aj Cestovná mapa zodpovedných inovácií.

Aktivita 5.1.1. – 5.1.5. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

KSK realizuje mnohé aktivity v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ktoré zvyšujú kvalitu poskytovaných služieb. Tieto aktivity sú realizované každoročne.

- **14. ročník festivalu dramatickej tvorivosti klientov zariadení sociálnych služieb MOST ÚSMEVOV.** Festival sa konal 31. mája 2017 v divadelnej sále košického Jumbo centra. Po trinástich ročníkoch, ktoré sa konali v Rožňave, sa festival konal v Košiciach, aby ponúkol ukážky kreativity v podaní netradičných umelcov aj divákovi v metropole

kraja. Prehliadku pripravil odbor sociálnych vecí a zdravotníctva Úradu Košického samosprávneho kraja, DOMKO-DSS, Košice a občianske združenie DOMKO v umení pod záštitou predsedu KSK Zdenka Trebuľu. Na divadelných doskách vystúpilo 16 kolektívov z 15 zariadení sociálnych služieb z dvoch samosprávnych krajov – Košického a Banskobystrického. Most úsmevov chce ukázať, že ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím majú možnosti, schopnosti, talent, tvorivosť a iniciatívu. Zároveň chce upozorniť na prácu zamestnancov týchto zariadeniach. Na prehliadke predviedli kolektívy rôzne žánre dramatickej tvorby – básnickú i prozaickú, činohru, spevohru, tanec, balet, pantomímu.

- **6. ročník konferencie** Ošetrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb bola témou šiesteho ročníka konferencie, ktorú pripravil odbor sociálnych vecí a zdravotníctva Úradu Košického samosprávneho. Konferencia sa konala 13. septembra 2017 v Košiciach. Cieľom konferencie bolo priblížiť potrebu a legislatívnu úpravu ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb. Konferenciu pripravil Košický samosprávny kraj v spolupráci so zariadením ARCUS-ŠZ a ZpS na Skladnej ulici v Košiciach, ktoré ako prvé v Slovenskej republike poskytovalo ošetrovateľskú starostlivosť na základe zmluvy so zdravotnou poisťovňou.
- **rozvoj komunitných služieb:** prevádzka 3 kontaktných miest (tzv. informačných bodov) pre poskytovanie poradenstva, ktorých účelom je poskytovať poradenstvo a podporu najmä pre rodinných príslušníkov ľudí, trpiacimi Alzheimerovou chorobou (zariadenie VIA LUX, Košice, ARCUS, Košice, LUMEN, Trebišov);
- vytvorenie tréningového bývania v zariadení ONDAVA – DSS Rakovec nad Ondavou
- **zavedené nové metódy a techniky práce** s klientmi napr. hipoterapia (IDEA – DSS), canisterapia (IDEA – DSS), snozelen (JASANIMA- DSS), patinovanie (JASANIMA- DSS), pocitový chodník (DOMKO-DSS), multifunkčné ihrisko (DOMKO-DSS), snozelen (ARCUS – ŠZ a ZpS), canisterpia (ANIMA – DSS), bazálna stimulácia (IDEA – DSS);
- pokračovanie vo **vzdelávaní zamestnancov** zariadení: za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb bolo v roku 2017 vyškolených viac ako **185 zamestnancov**. Školenia sa týkali najmä bazálnej stimulácie, snozelen, práce s agresívnym klientom, individuálneho plánovania, manažéra kvality, validácie, edukácie o demencii, telesného a netelesného obmedzovania, kľúčového zamestnanca a ošetrovateľskej starostlivosti.

V roku 2017 bolo zo strany zariadení sociálnych služieb v spolupráci s KSK realizovaných množstvo aktivít. Napr.:

- zariadenie JASANIMA – DSS organizovalo tanečnú súťaž Tancuj srdcom,
- zariadenie VIA LUX – DSS a ZpS organizovalo spevácku súťaž Zlatý Slávik,
- pre klientov zariadení HARMONIA – DSS, ZPB a ZpS boli zariadením usporiadané športové hry.

Na základe projektu „Optimalizácia poradenských služieb KSK“ sa snažíme vytvoriť územne rozloženú sieť špecializovaných poradcov pre jednotlivé cieľové skupiny, odrážajúcu skutočnú potrebu v jednotlivých regiónoch. Sieť poradní bezplatného sociálne poradenstvo pre občanov KSK je vytvorená na základe transparentného výberu z podaných projektov vždy na obdobie dvoch rokov, pričom podmienky siete vychádzajú z dôkladnej a zverejnenej analýzy. Sieť špecializovaného sociálneho poradenstva na r. 2017 tvorilo 29 poradcov. Nová výzva na predkladanie projektov na poskytovanie špecializovaného poradenstva na roky 2018/2019 bola vyhlásená v roku 9/2017 s predpokladom na 36 poradcov. V rámci špecializovaného sociálneho poradenstva sa poskytuje poradenstvo osobnými, telefonickými a e-mailovými konzultáciami. V roku 2017 sa naďalej poskytovalo mobilné poradenstvo, čo znamená, že poradca dochádza za občanom v mieste jeho trvalého bydliska. Dôvodom rozvoja tejto formy poradenstva je skutočnosť, že sociálne poradne vznikajú v prevažnej

miere v mestách, pričom občanom bývajúcim v rôznych obciach kraja bolo toto poradenstvo nedostupné (nemali informáciu o existencii takej poradne, nemali dostatok finančných prostriedkov, aby prišli za poradcom a pod.)

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK rozširujú svoju ponuku o poskytovanie hydroterapie a fyzioterapie napr. v roku 2017 v zariadení ARCUS – ŠZ a ZpS v Košiciach bol sprevádzkovaný bazén, vírivka a sauna. Aktivity klientov sú vykonávané pod dohľadom fyzioterapeuta, ktorý zabezpečuje dozor a realizáciu cvičení vo vode. Hydroterapia sa poskytuje aj v zariadeniach IDEA – DSS, Prakovce a ANIMA – DSS, Michalovce.

Aktivita 5.1.6. a 8.1.12. Romathan – Regionálne komunitné centrum

V roku 2017 prebehli prípravné práce k formulovaniu zámeru konceptu Rómskeho domu – Romano kher v Košiciach, ktorý sa predbežne naplánoval realizovať v priestoroch na ul. Továrenská 3 v Košiciach (prevádzková budova súpisné č. 309 na pozemkoch parcel č. 658 a 662/21 o celkovej výmere 814 m² a pozemok parcela č. 662/25 o výmere 232 m²) – predtým využívaných Strednou odbornou školou, Gemerska 1, Košice. Koncom roka 2017 vyjadrilo vedenie Divadla Romathan súhlas s presťahovaním sa zo súčasného sídla na Štefánikovej ul., 4. Bola vykonaná obhliadka priestorov a odborné posúdenie, ktorého výsledkom je vyčlenenie priestorov, ktoré budú svojou rozlohou a dispozičným riešením (po realizácii nevyhnutných stavebných úprav) postačujúce a vhodné. Ostatné priestory objektu budú využiteľné v súvislosti s možným zriadením Romano Kher. V rozpočte na rok 2018 je navrhnutých 400 000 €: Divadlo Romathan Košice – rekonštrukcia budovy na Továrenskej ul. v Košiciach.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR deklarovali začiatkom roka 2017 prípravu odbornej koncepcie pre vytváranie siete Rómskych domov v rôznych lokalitách na Slovensku. Romano kher v Košiciach by bol svojím spôsobom jeden z prvých unikátnych projektov. Romano kher v Košiciach – centrum uchovávanía, prezentácie, zdieľania a zveľaďovania rómskej kultúry a autentického umenia, ktoré by zároveň ako multifunkčný priestor umožňovalo rôzne formy ich rozvoja (divadlo, múzeum, vzdelávanie v oblasti rómskej hudby a tanca a pod.). Zároveň by uskutočňovalo a koordinovalo kultúrne aktivity Rómov – jednotlivcov i komunít, vrátane zabezpečenia spolupráce s inými inštitúciami na regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni. V dlhodobom horizonte bude Romano kher strediskom stretávania sa inteligencie rómskej národnostnej menšiny ako fórum výmeny myšlienok podporujúcich kultiváciu čoraz širšieho spektra občanov rómskej národnosti Košického kraja a bude slúžiť ako multifunkčné centrum. Z toho dôvodu môžu byť súčasťou Rómskeho centra aj iné služby, ako sociálne poradenstvo, priestory pre činnosť mimovládnych organizácií, regionálnu kanceláriu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v Košiciach, informačno – dokumentačné stredisko, knižnicu a pod.

Aktivita 5.2.1. – 5.2.4. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

V rámci organizácie podujatia pod názvom Deň pre vaše zdravie boli pre občana ponúknuté možnosti absolvovania:

- prevencie srdcovo-cievnych chorôb,
- analýzy ľudského tela – zistenia % telesného tuku a vody v organizme, určenie BMI indexu, podielu minerálov, proteínov, objem svalového tkaniva, odhad biologického veku a pod.,
- meranie celkového cholesterolu,
- meranie krvného tlaku,
- vyšetrenia materských znamienok kožným lekárom,

- merania CO vo výdychu (pre fajčiarov),
- nácviku správnej techniky čistenia zubov (prevencia v dentálnej starostlivosti – CURAPROX).

Na záver je každému zúčastnenému poskytnuté individuálne vyhodnotenie výsledkov s odporúčaním na prevenciu zo strany Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Ďalej boli na akcii prezentované:

- ukážky techniky masáží a relaxačných cvičení,
- diagnostika zraku očnými optikmi,
- meranie glukózy,
- poradenstvo zamerané na racionálnu výživu a zdravý životný štýl,
- význam športových aktivít a ich vplyv na naše zdravie, zásady správneho tréningu.

Poradensko-informačné centrum poskytuje poradenstvo nasledovnými formami:

Forma	2016		2017	
telefón	104	(39,4 %)	112	(56 %)
email	102	(38,6 %)	35	(17,5 %)
osobne	25	(9,5 %)	37	(18,5 %)
online chat	9	(3,4 %)	11	(5,5 %)
offline chat	24	(9,1 %)	5	(2,5 %)

Aktivita 5.3.1. Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

Naplnenie aktivity je realizované prostredníctvom národného projektu IT akadémia 21. Storočia, ktorý odštartoval v októbri 2017. Jeho úlohou je nastavenie efektívneho modelu vzdelávania a prípravy mladých ľudí pre aktuálne i perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti a trhu práce so zameraním sa na profesie v oblasti informatiky a informačno-komunikačných technológií. Na aktivitách národného projektu sa bude podieľať minimálne 300 základných škôl, 200 stredných škôl a 5 univerzít. Spolu sa doň zapojí vyše 36 000 žiakov a študentov, ako aj približne 2 100 učiteľov. Termín ukončenia projektu je stanovený na október 2020. Koordinátorom projektu je UPJŠ v Košiciach. Celkový rozpočet národného projektu je 21 046 596,77 Eur.

Aktivita 5.3.2. Projekt ATRIPS

Projekt bol spracovaný klastrom AT+R na základe výzvy Ministerstva školstva a Európskej Investičnej Banky pripraviť zásobník strategických projektov za SR v rámci nástroja Európskeho investičného fondu. Projekt bol ukončený, nakoľko v ďalšej fáze hodnotenia dostali prednosť dopravné investičné projekty.

Aktivita 5.3.3. Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

V súčasnosti je na SOŠ spolu zaradených 43 elokovaných pracovísk pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, novozaradené:

1. Elokované pracovisko, Mládežnícka 3, Košice - Šaca, ako súčasť Strednej odbornej školy Jána Bocatia, Bocatiova 1, Košice
2. Elokované pracovisko, Vodárenská 19, Košice, ako súčasť Strednej odbornej školy Jána Bocatia, Bocatiova 1, Košice (od 1.9.2016),
3. Elokované pracovisko, Školská 16, Markušovce, ako súčasť Strednej odbornej školy, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves, (pozn. momentálne nevzdeláva),
4. Elokované pracovisko, Rudňany 5, ako súčasť Strednej odbornej školy, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves, od 1.9.2016

5. Elokované pracovisko, Šamudovce 100, ako súčasť Strednej odbornej školy, Mierová 727, Strážske
6. Elokované pracovisko, Ťahynská 845/3 Pavlovce nad Uhom ako súčasť Strednej odbornej školy Mierová 727, Strážske, od 1.9.2016
7. Elokované pracovisko, SNP 1, Gelnica ako súčasť Strednej priemyselnej školy strojníckej, Komenského 2, Košice (od 1.9.2018)

Aktivita 5.3.4. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

MŠVVaŠ SR vydáva v súlade so zákonom zoznam odborov, ktoré sú nedostatočné na trhu práce a zoznam odborov, ktoré sú nad rozsah trhu práce. V predchádzajúcom období začal proces zosúladovania sietí stredných škôl s potrebami trhu práce. Proces zahŕňa aj spracovanie nových odborov, ktoré boli predložené na schválenie na MŠVVaŠ SR a experimentálne sa začali overovať na stredných školách.

Experimentálne odbory, v ktorých sa pokračuje v overovaní v šk. roku 2017/2018:

4338M	Veterinárny asistent pre ambulancie	SOŠ veterinárna, Nám. mladých poľnohospodárov 2, Košice
6343M	Športový manažment	SOŠ Ostrovskeho 1, Košice
8271M	Digitálna maľba – koncept art	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
8272M	Dizajn digitálnych aplikácií	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
8292M	Dizajn exteriéru	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
2495K	Autotronik	SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice
3349K	Mechanik drevostavieb	SOŠ drevárska, Filinského 7, SNV
3349K	Technik drevárskych CNC zariadení	SOŠ drevárska, Filinského 7, SNV
3667K	Technik vodár vodohospodár	SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice
4532K	Agromechatronik	SOŠ, Moldava nad Bodvou

Aktivita 5.4.1. Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji

Na 12. zasadnutí Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 24. augusta 2015 v Košiciach bola schválená Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji (Regionálna integračná koncepcia). Hlavným cieľom Stratégie je dosiahnutie riadenej migrácie cestou vytvorenia spolupracujúcej siete všetkých orgánov a inštitúcií prichádzajúcich do styku s problematikou migrantov. Realizácia integračnej politiky teda vychádza z koordinovanej spolupráce štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy ako aj samotných komunít cudzincov a predpokladá zapojenie mimovládnych a iných organizácií pôsobiacich v oblasti integrácie cudzincov.

V októbri roku 2017 sa zástupca Košického kraja (KSK) na základe pozvania občianskeho združenia Ligy za ľudské práva zúčastnil na Fóre o integrácii, ktoré sa konalo v Košiciach a prezentoval aktivity KSK, ktoré vykonáva v predmetnej oblasti.

Aktivita 5.4.2. projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

V roku 2017 Košický samosprávny kraj podporil prípravu projektu KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, ktorý bol podaný v rámci výzvy SK 2017 AMIV SC2.1.. Žiadateľom projektu je Liga za ľudské práva o.z. a Košický samosprávny kraj má v rámci projektu vytvorenú pozíciu koordinátora, prostredníctvom ktorého bude poskytovať pomoc a podporu pri realizácii projektu. KSK sa v rámci projektu zapojí do nasledujúcich aktivít:

8. Revízia existujúceho integračného plánu KSK;

9. Budovanie odborných znalostí, zručností a kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín prostredníctvom vzdelávacích, sieťovacích, advokačných a komunikačných aktivít;
10. Zdieľanie dobrej praxe, výmena skúseností a zvýšenie koordinácie a vzájomnej komunikácie relevantných aktérov na lokálnej úrovni;
11. Uľahčenie prístupu štátnych príslušníkov tretích krajín k integračným službám a zlepšenie orientácie na úrovni samospráv.

Aktivita 6.1.1. – 6.1.2. Podpora vzniku a činnosti Regionálneho centra dobrovoľníctva

V roku 2016 KSK prvýkrát systematicky podporilo činnosť Dobrovoľníckeho centra Košického kraja, ktoré pre Košický samosprávny kraj v roku 2016 a 2017 realizovalo tieto aktivity:

- Podpora dobrovoľníctva na základných, stredných a vysokých školách – semináre na školách a motivácia do dobrovoľníckej činnosti, umiestňovanie dobrovoľníkov do organizácií v kraji
- Vzdelávanie a koordinácia existujúcich organizácií, ktorí pracujú s dobrovoľníkmi, aby ich práca bola čo najkvalitnejšia a dobrovoľník sa do nej rád vracal a cítil sa potrebný a taktiež mu dobrovoľníctvo dávalo nové zručnosti a kompetencie
- Vybuďoval sa softvér, ktorý v súčasnosti pomáha viac ako 200 organizáciám v kraji pri ich kvalitnej práci, hľadajú si dobrovoľníkov, získavajú benefity, vedia sa prepájať s firemnými kolektívami a získavať firmy na jednorazové aktivity dobrovoľníckeho charakteru
- Propagovalo sa dobrovoľníctvo prostredníctvom siete médií – aj celonárodných, aj regionálnych aj miestnych, taktiež sa pravidelne propaguje dobrovoľníctvo a nové dobrovoľnícke príležitosti prostredníctvom sociálnych sietí, okrem toho sa robia kampane v dopravných prostriedkoch, na školách, na verejných podujatiach pod záštitou KSK a podobne.
- Vytvorilo sa pre kraj desať nových dobrovoľníckych programov a to pre nemocnice, pre materské školy, pre seniorov dobrovoľníkov, pre rómske komunity, pre podporu športového dobrovoľníctva, pre podporu kultúrneho dobrovoľníctva, pre podporu dobrovoľníctva v DSS.
- Pripravila sa pre Košice kandidatúra na Európske hlavné mesto na rok 2019, ktorá bola úspešná a v roku 2019 budú Košice ako prvé mesto zo strednej a východnej Európy hlavným mestom dobrovoľníctva
- Každoročne sa realizuje v čase od 16. – 22.9. Týždeň dobrovoľníctva, kedy sa v celom Košickom kraji realizujú desiatky aktivít, počas ktorých sa pre kraj podarí urobiť aktivity v takom objeme, že sa iba za tento týždeň vráti celý náklad, ktorým nám kraj v roku 2017 dal ako členský príspevok
- Každoročne sa v decembri realizuje celokrajské oceňovanie Srdce na dlani, ktoré oceňuje dobrovoľníkov a skupiny dobrovoľníkov z celého kraja a z každej oblasti činnosti. Od roku 2019 máme snahu, aby sa toto oceňovanie stalo aj celoslovenským.
- Spolupracuje sa s tisíckami dobrovoľníkov
- Komunikuje sa s mestami a obcami a podporuje sa v nich nastavenia dobrovoľníctva tak, aby to vyhovovalo miestnym podmienkam.
- Dobrovoľnícke centrum Košického kraja reaguje na každú výzvu pracovníkov KSK a pomáha v oblastiach, ktoré je potrebné z hľadiska dobrovoľníctva bez ohľadu na oblasť, oddelenie či okres. Každý podnet sa snažíme pozitívne vyriešiť.

Aktivita 6.2.1. Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva

V celom kraji Dobrovoľnícke centrum Košického kraja od roku 2016 realizuje podporu okresných dobrovoľníckych ciest.

- Zemplínska cesta bude sociálnou cestou
- Tokajská cesta je cestou firemného dobrovoľníctva
- Spišská cesta je cestou cestovného ruchu
- Gemerská cesta je cestou environmentálneho a krátkodobého dobrovoľníctva.
- Ide o budovanie infraštruktúry dobrovoľníctva podľa potrieb jednotlivých oblastí.
- Komunikuje sa pritom so školami, dobrovoľníkmi, verejnosťou, organizáciami, kultúrnymi inštitúciami, inštitúciami cestového ruchu, firmami a podobne.

Informačné kampane, ktoré sa v rokoch 2016 a 2017 podarili boli najmä:

- Kampaň na nových dobrovoľníkov v MHD v Košiciach
- Kampaň každoročne k Týždňu dobrovoľníctva
- Kampaň na nominácie k Oceňovaniu dobrovoľníkov
- Kampaň k titulu Európskeho hlavného mesta dobrovoľníctva 2019
- Informačné kampane na sociálnych sieťach
- Cielené kampane prostredníctvom mailovej komunikácie s:
  - komunitnými centrami
  - školami
  - samosprávami
  - workshopy v jednotlivých okresoch
  - prednášky na semináre organizované KSK.

Špecifický cieľ 7.1. zachovanie kultúrneho dedičstva

Opatrenia a aktivity plánované pre zachovanie kultúrneho dedičstva v regióne v gescii OKaCR boli orientované do týchto prioritných oblastí: rekonštrukcie objektov ako zveľadovanie hmotného kultúrneho dedičstva, príprava a realizácia nových expozícií ako súčasť skvalitňovania kultúrnych služieb a rozvoj tradičnej ľudovej kultúry pre uchovanie nehmotného kultúrneho dedičstva. Vzhľadom na objem financií v rozpočte KSK sa na naplnenie opatrení v programovej časti realizovali tieto aktivity:

Aktivita 7.1.1. – 7.1.6., 7.1.14. realizácia expozícií a skvalitňovanie služieb

- V mnohých vynovených objektoch kultúrnych zariadení sa začalo iniciatívne s vytváraním novej atraktívnej ponuky služieb, pokračovalo sa v príprave expozície v Zázitkovom centri Sentinel v Baníckom múzeu, v budovaní expozície bývania a výstavu venovanú šľachtickému rodu Andrášiovcov v Múzeu a Kultúrnom centre Južného Zemplína v Trebišove, Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi pripravilo v rekonštruovanom Provinčnom dome historickú expozíciu venovanú dejinám Provincie a samotnému provinčnému domu apod. Pokračovali aktivity ohľadom udržateľnosti projektov zrealizovaných v rámci programu EHMK – Košice 2013 pod spoločným názvom Ostrovy kultúry, ktoré sa nachádzajú na území mesta Košice v správe piatich kultúrnych inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Vo všetkých 23 kultúrnych zariadeniach, ktorých poslaním je kultúrne dedičstvo nielen chrániť, ale ho aj identifikovať, nadobúdať a sprístupňovať sa v rámci pokračujúceho procesu optimalizácie venovala zo strany OKaCR prioritná pozornosť skvalitňovaniu služieb, k čomu slúžilo aj zavedenie štandardov na činnosť a naštartovanie procesu strategického plánovania rozvoja vybraných organizácií. V rokoch 2016/2017 zorganizoval OKaCR pre zamestnancov kultúrnych zariadení 8 vzdelávacích aktivít.

- Systematická metodická práca OKaCR sa prejavila aj v rozvoji viaczdrojového financovania kultúrnych zariadení. V roku 2017 podávali kultúrne organizácie žiadosti o dotácie prevažne na projekty rozširujúce ponuky činnosti organizácií rámci troch národných grantových schém: Fondu na podporu umenia, Ministerstva kultúry SR (Kultúra znevýhodnených skupín) a Úradu vlády SR (Kultúra národnostných menšín). Celkovo získali kultúrne inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK za rok 2017 spolu 646 470 Eur (čo je o 11% viac ako v roku 2016) s priemernou úspešnosťou 73% schválených projektov z celkového počtu podaných projektov. Okrem národných zdrojov OKaCR v spolupráci s kultúrnymi zariadeniami inicioval a manažoval podanie viac ako 8 projektov z rôznych finančných schém, ako napr. INTERREG, program cezhraničnej spolupráce HU-SK-UA-RO, program Poľsko – Slovenskej cezhraničnej spolupráce a pod. V priebehu prvého polroka 2017 ukončil OKaCR ako koordinátor spolu s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja (ARR) úspešný projekt podporený z Nórskeho finančného mechanizmu v rámci výzvy zameranej na cezhraničnú spoluprácu s Ukrajinou pod názvom „Cestujúce bábky“.

Aktivita 7.1.7. – 7.1.13., 7.1.15. rekonštrukcie objektov

- V roku 2016 bola ukončená fyzická aj finančná realizácia 7 projektov schválených a financovaných v rámci Regionálneho operačného programu, v rámci opatrenia ROP 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov, oblasť podpory 3.1a – intervencie do pamäťových a fondových inštitúcií a oblasť podpory 3.1b - intervencie do nehnuteľných kultúrnych pamiatok. Realizovalo sa 8 investičných projektov v celkovej výške cca 15mil €. Išlo o nasledovné objekty: Kaštiľ v Trebišove, Jazdiareň v Trebišove, Depozitár Východoslovenského múzea v Košiciach – Šaci, Banícke múzeum v Rožňave - Zázitkové centrum SENTINEL, Letohrádok Dardanely v Markušovciach, Provinčný dom v Spišskej Novej Vsi, Hvezdáreň v Michalovciach - Astronomický areál – rekonštrukcia Moussonovho domu a parku, rekonštrukcia Zemplínskeho múzea v Michalovciach sa v súčasnosti ešte dokončuje.
- V roku 2017 sa pokračovalo síce s objemovo menšími, ale nemenej dôležitými akciami pri zveľaďovaní hmotného kultúrneho dedičstva. V rámci riešenia nevyhovujúceho stavu sídla divadla Romathan na Štefánikovej ulici sa začalo s procesom presťahovania zariadenia na Továrenskú ulicu aj v súvislosti s pripravovaným konceptom Rómskeho domu. Začali sa prípravné administratívne práce ohľadom rekonštrukcie Spišského divadla v Spišskej Novej Vsi. Dobudovala sa gastronómická dielňa v Dome tradičnej ľudovej kultúry v Rožňave a spustila sa príprava prevádzky Fábryho domu v Štóse v gescii Kultúrneho centra Údolia Bodvy a Rudohoria. Bábkové divadlo v Košiciach obnovilo v novembri v zrekonštruovaných priestoroch scénu Jorik. V roku 2017 bola ukončená rekonštrukcia súsošia „Pamätníka Víťazstva v Dargovskom priesmyku“, pokračujú ďalšie rekonštrukčné práce ako aj príprava novej expozície.

Aktivita 7.1.16. rozvoj tradičnej ľudovej kultúry

- Bohatstvo v podobe nehmotného kultúrneho dedičstva je sústredené najmä do oblasti tradičnej ľudovej kultúry, ktorej rozvoj je zo strany OKaCR špecificky sledovaný. Na území Košického samosprávneho kraja pôsobí cca 190 remeselníkov ľudovej kultúry a vyše 5 tisíc aktérov – ochotníkov v rámci rôznych skupín TLK (členovia folklórnych súborov, folklórnych skupín, speváckych skupín, ľudovej hudby, jednotlivci – speváci, inštrumentalisti, ľudoví rozprávači). Osobitne sa v posledných rokoch rozvíja vzdelávacia a metodická činnosť, do ktorej sa v roku 2017 zapojilo vyše 900 účastníkov - záujemcov – folkloristov a nadšencov folklóru. V roku 2017 sa uskutočnili významné festivaly v oblasti TLK nadregionálneho charakteru, ktoré zabezpečovali kultúrne zariadenia

v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v spolupráci s obcami, z ktorých možno spomenúť napr.: Tokajský festival v Borši, Abovské folklórne slávnosti – Euro Folk 2017 v Rozhanovciach, Spišské folklórne slávnosti v Spišskom Podhradí, Gemerský folklórny festival v Rejdovej, Svätomartinský festival – Libagaliba vo Veľkých Trakanoch, Essencia – antológia folklóru Košického kraja, Medzinárodné stretnutie Betlehenských pastierov v Košiciach a v obci Janík, festival rómskej tradičnej kultúry – Mulatos Romales v Kráľovskom Chlenci. Na túto činnosť bolo v roku 2016 a 2017 vyčlenených po 50 000 eur.

V závere roka 2017 začal OKaCR s prípravou nového strategického plánu pre rozvoj kultúry v Košickom samosprávnom kraji.

2.3. Environmentálna oblasť

Aktivita 8.1.1. – 8.1.2. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja

V októbri 2017 bola Zastupiteľstvom KSK vzatá na vedomie Aktualizácia Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja, ktorej súčasťou je aj doplnený indikatívny zoznam projektových zámerov.

Aktivita 8.1.3. – 8.1.11. Rozvoj sociálnej infraštruktúry

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí) s celkovou kapacitou 1836 miest, v členení:

- a) 4 špecializované zariadenia s kapacitou 344 miest v pobytovej celoročnej forme soc. služby a 20 miest v ambulantnej forme soc. služby,
- b) 12 domovov sociálnych služieb s kapacitou: 881 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby, 39 miest v pobytovej týždennej forme soc. služby, 113 miest v ambulantnej forme soc. služby,
- c) 3 zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 25 miest,
- d) 5 zariadení pre seniorov s kapacitou 340 miest,
- e) 1 nocľaháreň s kapacitou 18 miest,
- f) 3 krízové strediská s kapacitou 47 miest.
- g) 1 služba včasnej intervencie

KSK s účinnosťou od 1.1.2017 realizoval 5. etapu optimalizácie sociálnych služieb za účelom vytvorenia podmienok pre poskytovanie nových foriem sociálnych služieb: služby včasnej intervencie v rámci zariadenia DOMKO-DSS, Košice (v roku 2017 pre 15 rodín) a vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany v krízovom stredisku pri v rámci zariadenia ANIMA – DSS, Michalovce formou profesionálnych rodičov (v roku 2017 pre 2 rodiny). Zmeny sú zamerané na zlepšenie dostupnosti všetkých druhov sociálnych služieb v pôsobnosti samosprávneho kraja.

KSK sa zapojil do procesu **Deinštitucionalizácie sociálnych služieb** (ďalej len „DI“) prostredníctvom zariadenia LIDWINA – Domov sociálnych služieb, Strážske (ďalej len „zariadenie LIDWINA“). Výsledkom procesu DI bude:

- deinštitucionalizácia zariadenia LIDWINA s celoročným pobytom pre deti a dospelých s telesným, mentálnym a zmyslovým postihnutím s kapacitou 78 miest na zariadenie poskytujúce služby na komunitnej báze, v prirodzenom sociálnom prostredí, t.j. v rodinných domoch a bytoch,
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich služieb a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze v prirodzenom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti (t.j. zriadenie nových druhov služieb, napr. špecializovaného zariadenia, zariadenia podporovaného bývania, vytvorenia Centra služieb

s odbornými činnosťami rehabilitácie, zriadenie rehabilitačného strediska – ambulanta služba pre občanov z komunity).

KSK v roku 2017 pre zariadenie LIDWINA zakúpil:

- Dva rodinné domy v k.ú. Strážskom spolu pre 12 prijímateľov (1dom/6 prijímateľov),
- Pozemok v k.ú. Strážske na výstavbu jedného dvojdomu pre 12 prijímateľov,
- Pozemok v k.ú. Voľa na výstavu jedného dvojdomu pre 12 prijímateľov.

Ďalšou podpornou etapou a pokračovaním procesu DI bolo podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok v rámci vyhlásenej výzvy IROP, kde bol nákup nehnuteľností oprávnenou aktivitou. Žiadosť bola podaná v novembri 2017.

Aktivita 8.1.14. Európska integrovaná škola Kechnec

Obec Kechnec plánuje v južnej časti katastra postaviť Integrovanú európsku školu. Cieľom pri spracovaní projektu bolo vytvorenie možností pre prípravu kvalifikovaných odborníkov podľa potrieb Priemyselnej zóny Kechnec.

- Škola by zároveň vytvorila príležitosť na vzdelávanie v cudzom jazyku aj pre rodiny zahraničných investorov a vzdelávanie na medzinárodnej úrovni pre celý okolitý región (rozvinutie cezhraničnej spolupráce s blízkou Maďarskou republikou).
- Zameranie školy by malo byť viac praktického, ako teoretického charakteru.
- Vedenie školy by úzko spolupracovalo s jednotlivými firmami z PZ Kechnec a odborní pracovníci firiem by mali príležitosť participovať na učebnom procese školy.
- Firmy by zároveň poskytli aj príp. technologické vybavenie. Súčasťou vzdelávania by boli výmenné pobyty študentov, ktoré by škola realizovala v partnerstve s podobnými školami v zahraničí.

V piatok 16. októbra 2017 sa s podporou britského veľvyslanca na Slovensku Michaela Roberta uskutočnil otvorený seminár o Európskej integrovanej škole v Kechneci za účasti aj zástupcov zamestnávateľov.

Aktivita 8.1.15. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

Dňa 12. decembra 2016 vypísalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program výzvu na predkladanie projektových zámerov na zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní. Prioritná os: 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, Investičná priorita: 2.2 – Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry.

Rozhodnutiami riadiaceho orgánu dostalo 12 stredných škôl oznámenia o schválení predložených projektov (žiadostí o nenávratný finančný príspevok).

Celková výška oprávnených výdavkov v prípade schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok činí 5 764 098,56 Eur, z toho nenávratný finančný príspevok je 5 475 893,63 Eur a výška finančných príspevkov potrebných v zmysle aktualizácie na spolufinancovanie zo strany zriaďovateľa činí spolu 288 204,93 Eur.

Aktivita 8.1.17. Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK

V pôsobnosti KSK boli od ich delimitácie z MZ SR (2003) štyri NsP (NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., NsP Spišská Nová Ves, a.s., NsP Trebišov, a.s. a NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s.), ktoré boli neskôr transformované na akciové spoločnosti. V súvislosti so zlým hospodárením nemocníc a nutnosťou realizácie veľkých investícií do predmetných zdravotníckych zariadení sa kraj v minulosti rozhodol hľadať pre nemocnice strategického investora, od ktorého sa očakával prílev súkromného kapitálu do zdravotníckych zariadení. Proces výberu strategického partnera pre nemocnice s poliklinikami bol počas roka 2011

ukončený. Víťazom medzinárodného tendra sa stala spoločnosť Vranovská investičná, s.r.o., ktorej právnym nástupcom je spoločnosť Svet zdravia, a.s. Víťaz tendra prevzal k 1.9.2011 nemocnice s poliklinikami Zmluvou o dočasnom prevode akcií na obdobie 20 rokov.

Spoločnosť Svet zdravia, a.s. investovala na základe Informatívnej správy predloženej Košickému samosprávnemu kraju v roku 2017 nasledovné investície do nemocníc:

- Do NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. bolo za obdobie posledných 5 rokov investovaných 3,6 mil. €, pričom ďalších 4,6 mil. € bolo naplánovaných na investície v rámci roku 2017 (bez Nemocnice novej generácie). Medzi najväčšie investície patrí najmä: rekonštrukcia infekčného pavilónu, obnova počítačovej techniky, ortopedický stôl – zákrový, endoskopický operačný stôl, autokláv, rekonštrukcia onkologického pavilónu, anestéziologický aparát, napojenie na verejnú kanalizáciu, remobilizačný cluster, presťahovanie pneumológie, fibroskop – endoskopická veža, intubačný fibroskop, nový nemocničný informačný systém – pilotný projekt celej skupiny Svet zdravia, a.s.
- Do NsP Trebišov, a.s. bolo za rovnaké obdobie preinvestovaných 5,1 mil. €, na investície v roku 2017 bolo plánovaných ďalších 1,4 mil. €. Investície pozostávali najmä zozlúčenia chirurgie a traumatológie, výmeny okien, nových výťahov, vozidla dopravnej zdravotnej služby, sieťovej infraštruktúry, rekonštrukcie gynekologicko-pôrodnického oddelenia, oftalmologického mikroskopu, laparoskopickej veže s príslušenstvom, pôrodnice novej generácie, vertikálnych rozvodov v monobloku, opravy toaliet, rekonštrukcie komunikačných ciest v suteréne, opravy lokálnych závad na fasáde.
- Do NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. bolo investovaných 3,4 mil. €, pričom ďalších 1,8 mil. € boli investície plánované na rok 2017. Investície boli zamerané najmä na stavebné úpravy súvisiace s rozšírením oddelenia dlhodobochorých, rekonštrukciu gynekologicko-pôrodnického oddelenia, nové vozidlá dopravnej zdravotnej služby, digitálny mamograf, parkovacie systémy, paplóny, podhlavníky, matrace, rozšírenie psychiatrickej liečebne, revitalizáciu fasády, rekonštrukciu výťahov, psychiatrickú liečebňu, pôrodnicu novej generácie, RTG digitálny skiagraf, nový USG prístroj.
- NsP Spišská Nová Ves, a.s. získala za posledných 5 rokov 4,3 mil. € a v roku 2017 boli okrem toho plánované investície vo výške 0,7 mil. € Investície boli určené najmä na: novú magnetickú rezonanciu a s ňou súvisiace stavebné úpravy, nový urgentný príjem a s ním súvisiace stavebné úpravy, regulovanie teplej úžitkovej vody, operačné svietidlá, rozšírenie interného oddelenia a neurológie, laparoskopickú vežu, sňolamy, výmenu podláh, rekonštrukciu vestibulu, C-rameno, USG prístroj, opravu závad na fasáde, výmenu podláh a pod.

Aktivita 8.1.18. Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce

Odstránením technologicky nevyhovujúceho skeletu nedostavaného pavilónu, ktorý bol súčasťou NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s., došlo k rozhodnutiu predstaviteľov KSK postaviť pre obyvateľov širokého spádového územia úplne novú nemocnicu s najmodernejším prístrojovým vybavením. Zakladajúcimi spoločníkmi tejto obchodnej spoločnosti sú Košický samosprávny kraj s podielom vo výške 19%, Mesto Michalovce s podielom vo výške 1% a obchodná spoločnosť Svet zdravia, a.s. s podielom vo výške 80% na jej základnom imaní. Zefektívnenie činnosti a fungovania súčasnej nemocnice vyžadovalo rázny zásah a to najmä sústredením činností pod jednu strechu. K spusteniu fungovania Nemocnice novej generácie došlo v decembri 2017. Areál novej nemocnice združuje 443 lôžok, 8 najmodernejších operačných sál, centrálny urgentný príjem, orientáciu na jednodňovú chirurgiu a pod.

Aktivita 8.1.19. Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Jednou z priorit MZ SR a KSK je oblasť primárneho sektoru. Súčasťou tzv. „reformy zdola“ je aj koncept integrovanej zdravotnej starostlivosti. Hlavným cieľom projektu centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, je zvýšenie koncentrácie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Ťažiskom každého integrovaného centra bude poskytovanie zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte, t.j. v odbore všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zároveň však centrum bude môcť rozšíriť poskytované služby, napríklad v oblasti: gynekológia, stomatológia, ADOS, iné špecializované ambulancie a pod. V centrách však môže byť zabezpečené aj sociálne poradenstvo, rehabilitácie, prevencia, poradenstvo a množstvo ďalších služieb. V roku 2017 došlo k stretnutiam so starostami obcí, vypracovaný a zverejnený bol regionálny Masterplán, ktorého súčasťou sú optimálne ako aj reálne návrhy rozmiestnenia centier. V Košickom kraji sa na základe stanovenia rôznych kritérií a faktorov plánuje vytvoriť viac ako 20 centier integrovanej zdravotnej starostlivosti. Výzvy sú očakávané v priebehu roku 2018.

Aktivita 8.1.20. Dopravná infraštruktúra

Severne od obce Košické Oľšany sa súbeh rýchlostných ciest R2, R4 napája na diaľnicu D1 Budimír – Bidovce. V období 2017 – 2019 prebieha výstavba diaľnice D1 v úseku Budimír – Bidovce. Príprava ostatných úsekov od Bidoviec po hranicu s Ukrajinou je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

V rámci výstavby rýchlostných ciest sú najlepšie pripravené úseky R2 Šaca – Košické Oľšany a R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou (tunel Soroška), kde je spracovaný projekt pre územné konanie a prebieha spracovanie projektu pre stavebné povolenie. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Z kapitálových prostriedkov KSK bolo financované odstraňovanie havarijných stavov na cestách II. a III. triedy. V roku 2017 bola z kapitálových prostriedkov KSK financovaná rekonštrukcia mosta 547-020 cez vodnú nádrž Ružín. Zhotoviteľom stavby bola spoločnosť STRABAG s.r.o. V období rokov 2016 a 2017 prebiehala príprava stavieb na financovanie zo zdrojov Európskej investičnej banky a Integrovaného regionálneho operačného programu.

Aktivita 8.1.21. Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho usporiadania pozemkov pod cestami

Príprava projektovej dokumentácie je financovaná buď z kapitálového rozpočtu Košického samosprávneho kraja, alebo ide o oprávnené výdavky v rámci jednotlivých projektov financovaných z eurofondov.

Majetkovoprávne usporiadania pozemkov pod cestami doteraz nebolo systémovo realizované. Prebieha usporiadanie pozemkov v súvislosti s prípravou konkrétnych stavieb, či už je stavebníkom Košický samosprávny kraj, alebo iní investori.

Novelizáciou zákona č. 446/2001 Z.z. v znení zákona č. 258/2009 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2009 pozemky pod cestami KSK, ktoré sú vo vlastníctve štátu, nám štát môže vydať. Avšak keď pozemok nie je súbežný s trasou cesty, je potrebné spracovať geometrický plán, čo predstavuje vysoký finančný nárok na rozpočet KSK.

Ak pozemky pod cestami vlastní fyzická osoba, podľa zákona č. 66/2009 Z. z. usporiadanie pozemkov je možné riešiť cez proces pozemkových úprav buď zámenou pozemkov alebo odkúpením. Tento proces môže trvať 2-3 roky. Odkúpenie neprichádza do úvahy, nakoľko nie sú k dispozícii potrebné finančné zdroje. Zámenu pozemkov neinicujeme, lebo v tom prípade opäť vzniknú náklady na zhotovenie geometrických plánov. Ak by proces inicioval štát, potom tieto výdavky by boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Aktivita 8.1.22. Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS

Košický samosprávny kraj pracuje na zavedení I. etapy Integrovaného dopravného systému Košického kraja. V súlade s dohodnutými činnosťami z pracovných rokovanií, pracovná skupina zložená z objednávateľov a dopravcov pôsobiacich na území KSK intenzívne pracuje na prepravných a tarifných podmienkach, vybavovacom systéme a zonácii územia. Územie I. etapy IDS Košického kraja (Košice – údolie Bodvy) je rozdelené do zón, ktoré zohľadňujú súčasné tarify dopravcov a hlavne prepravné prúdy cestujúcich.

Úrad KSK plní úlohy významné pre inštitucionálnu podporu vzniku IDS, koordináciu cestovných poriadkov verejnej pravidelnej dopravy, vypracovanie jednotného prepravného poriadku, tarify a cestovného lístka, rozvoj integrovaného dopravného systému, vytvorenie podmienok pre trvalo udržateľnú regionálnu a mestskú mobilitu.

Integrovaný dopravný systém Košického kraja sa rozvíja formou strategických materiálov Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020, Operačného programu integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020, Stratégie rozvoja verejnej osobnej dopravy SR do roku 2020, Strategického plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 v podmienkach samosprávy.

Košický samosprávny kraj spolupracuje pri budovaní terminálov integrovanej osobnej prepravy v Trebišove a Michalovciach.

Zároveň rokuje s objednávateľom železničnej dopravy (MDV SR) na rozšírení dopravnej ponuky v Košickom regióne, najmä na tratiach Košice - Moldava nad Bodvou, mesto – Rožňava – Plešivec, Nálepko – Stratená – Červená Skala a Bánovce nad Ondavou – Veľké Kapušany.

Pravidelnou spolupracou Úradu KSK s MDV SR, ZSSK, a. s., a autobusovými dopravcami v Košickom kraji kontinuálne dochádza k skvalitňovaniu cestovného poriadku železničnej aj autobusovej dopravy.

Odbor dopravy aktívne spolupracuje v problematike zabezpečenia dopravnej obsluhy jednotlivých regiónov na parciálnych poradách za účasti zástupcov obcí, významných zamestnávateľov, oblastných organizácií cestovného ruchu, autobusových dopravcovaj ZSSK, a. s.

Zintenzívnením spolupráce s autobusovými dopravcami, došlo k skvalitneniu prípojov medzi jednotlivými druhmi dopravy. Úrad KSK v spolupráci s autobusovými dopravcami upravuje autobusové spoje tak, aby boli zachované, resp. vytvorené nové prípoje na železničnú dopravu.

Integráciou dopravy a činnosťou nezávislého organizátora integrovaného dopravného systému (ORID, s.r.o.) chce KSK dosiahnuť zlepšenie ekonomického využitia verejných finančných zdrojov investovaných do verejnej pravidelnej dopravy v Košickom kraji, zlepšenie stavu životného prostredia, skvalitnenie poskytovaných služieb pre cestujúcich, udržanie si súčasných a získanie nových cestujúcich.

Špecifický cieľ 8.2. Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových a podzemných vôd úzko súvisí s budovaním verejných vodovodov a kanalizácií v rámci budovania technickej infraštruktúry, kde je vplyv na znečisťovanie vôd. Otázku zásobovania pitnou vodou a odvádzania odpadových vôd rieši v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou SR „Aktualizácia plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, odsúhlasená Ministerstvom životného prostredia SR. Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základná úloha je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre

všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov je napĺňanie tohto cieľa značne spomalené.

Aktivita 8.2.1. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – Operačný program Kvalita životného prostredia

V októbri 2017 bola Zastupiteľstvom KSK vzatá na vedomie Aktualizácia Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja, ktorej súčasťou je aj doplnený indikatívny zoznam projektových zámerov.

Aktivita 8.3.1. Projekt ELENA

Predmetom projektu ELENA je príprava investičných zámerov v oblasti znižovania energetickej náročnosti a zvyšovania energetickej efektívnosti budov v správe VÚC (školské, sociálne a kultúrne zariadenia) a partnerských miest a obcí, s cieľom zvýšiť energetickú efektívnosť pri nasadení obnoviteľných zdrojov energie, vybudovania fotovoltického zdroja energie a riešenia úsporného verejného osvetlenia v mestách a obciach.

V rokoch 2016 – 2017 prebehol na ÚKSK proces prípravy žiadosti v dvoch etapách:

1. príprava Pre-Application – súčasťou tejto etapy bolo rokovanie s 12 mestami a 2 združeniami obcí ako partnermi o ich zapojení sa do ELENY, ako aj pripojenie sa KSK k Dohovoru primátorov a starostov ako koordinátora. V spolupráci s partnermi boli predbežne identifikované projektové aktivity a realizovaný výber budov. Na základe toho bola predžiadosť podaná 21. apríla 2016, po jej schválení sme boli 3. mája 2016 vyzvaní na vypracovanie „ostrej“ žiadosti.
2. príprava Application – spočívala v zisťovaní, špecifikácii a kompletizácii vstupných dát najmä z budov, ktoré boli navrhnuté do technickej prípravy v rámci ELENY. KSK navrhol realizáciu investičných aktivít v budovách 5-tich školských internátov (A. Garbana, Považská, Medická, Športové gymnázium a Hotelová akadémia Spišská Nová Ves) a 4 polikliník (len fotovoltika). Mestá a obce budú realizovať investície v budovách škôl, kultúrnych inštitúcií, administratívy, na verejnom osvetlení a OZE.

Aktivita 8.3.2. Zvýšenie kvality ovzdušia

Úroveň znečistenia ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššia v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí, kde sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií tuhých znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia sú vypracované a schválené osobitné preventívne Programy znečisťovania a kontroly ovzdušia, ktoré sa každý rok aktualizujú. Ide o sídla Košice, Veľkú Idu, Krompachy.

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. V sledovanom období sa výrazne hodnoty znečistenia ovzdušia nezvýšili práve pôsobením strojárskoho, elektrotechnického a potravinárskeho priemyslu. Nevytvárajú sa nové veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré by výrazne zhoršovali kvalitu ovzdušia v kraji. Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilové doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok.

Aktivita č. 8.4.1. Materiálové zhodnocovanie odpadov

Zhodnocovanie komunálnych odpadov kolíše medziročne bez veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Je badateľný zvýšený objem zneškodneného komunálneho odpadu spaľovaním a skládkovaním, ktorý je ale súmerný s celkovým nárastom objemu komunálneho odpadu v Košickom kraji. Miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci niektorých zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší.

Aktivita č. 8.5.1. – 8.5.2. Uchovanie, ochrana a zveľad'ovanie prírodného dedičstva

Na území Košického kraja sú dve chránené krajinné oblasti s celkovou rozlohou 33 105 ha a dva národné parky s celkovou rozlohou 54 374 ha, v rámci ktorých sú maloplošné chránené územia – národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, chránené prírodné výtvory. V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou 394 537,07 ha a 50 území európskeho významu. V kraji sú situované tri chránené vodohospodárske oblasti s rozlohou 54 200 ha, ktoré zabezpečujú kvalitu pitnej vody čerpanej z týchto oblastí. V súčasnosti sú vytypované územia ohrozené povodňami a tvoria sa mapy povodňového rizika a povodňového ohrozenia (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) pre vodohospodársky významné toky Hornád, Torysa, Ondava, Laborec, Uh, Bodrog.

Ukončila sa zonácia Národného parku Slovenský raj, kde sú určené limity využívania územia Národného parku Slovenský raj a jeho ochranného pásma. V súčasnosti je v schvaľovacom procese nový Návštevný poriadok Národného parku Slovenský raj, ktorý je hlavným regulačným nástrojom aktivít a návštevnosti v chránenom území.

3. Ukazovatele výsledku a dopadu

3.1. Ukazovatele výsledku

Ukazovatele výsledku sú stanovené v každom projekte individuálne podľa podmienok získania finančných prostriedkov (grantov) na realizáciu projektu vrátane východiskových a cieľových hodnôt. V prípade, že takýto postup nie je možný, napríklad pri stanovení opatrení, ktoré nie sú financované z kohéznej pomoci alebo verejných zdrojov, použijú sa vybrané ukazovatele z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka č. 1 – Hodnoty indikátorov výsledku za Košický kraj za roky 2014 – 2017

Ukazovatele výsledku	2014	2015	2016	2017
Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	62,3	62,8	63,8	65,0
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	0,74	1,10	0,67	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov, odhad)	31,4	31,8	29,0	30,5
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	20,1	20,1	19,7	-
Regionálny HDP (mil. PKS)	13 289,5	14 292,5	14 060,5	-
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (v %)	47,6	49,6	51,8	55,5
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	81,7	83,7	84,2	84,6
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	61,9	62,6	63,4	65,4
Produkcia tuhých emisií (v tonách)	6 845,2	6 457,9	5 968,5	-
Produkcia oxidu uhoľnatého (v tonách)	119 883,0	119 833,5	116 961,8	-

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.2. Ukazovatele dopadu

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

1. počet novovytvorených pracovných miest
2. index regionálnej identity (IRI)

Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve je hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2017 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 179 099 osôb, čo je oproti roku 2016 nárast o 6,3% (10 576 osôb). V rámci ekonomickej činnosti bol najvyšší percentuálny nárast počtu zamestnancov v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb, kde ich počet vzrástol o 53,2% (816 osôb). Z hľadiska absolútneho počtu bol najvyšší nárast počtu zamestnancov v oblasti priemyselnej výroby (1 610 osôb) a v oblasti stavebníctva (1 465 osôb).

Tabuľka č. 2 – Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji za roky 2014 – 2016

Ekonomická činnosť	2014	2015	2016	2017
Spolu	166 894	169 536	168 523	179 099
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3 975	3 604	3 233	3 663
Priemysel spolu	46 429	45 106	45 743	47 444
Ťažba a dobývanie	742	604	550	545
Priemyselná výroba	39 588	38 969	39 594	41 204

Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2 912	2 608	2 307	2 326
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3 186	2 925	3 292	3 368
Stavebníctvo	6 577	6 301	5 472	6 937
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	20 335	20 452	20 169	21 326
Doprava a skladovanie	14 590	14 563	15 443	15 554
Ubytovacie a stravovacie služby	1 831	2 017	1 533	2 349
Informácie a komunikácia	5 699	5 947	5 722	6 138
Finančné a poisťovacie činnosti	1 893	1 871	1 851	1 731
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2 065	2 082	1 960	1 477
Odborné, vedecké a technické činnosti	3 535	4 099	4 423	5 013
Administratívne a podporné služby	5 482	6 059	5 940	6 999
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	16 846	17 948	17 291	18 596
Vzdelávanie	19 145	19 545	19 258	19 485
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	14 696	15 672	16 661	17 502
Umenie, zábava a rekreácia	1 715	2 046	1 805	1 935
Ostatné činnosti	2 080	2 223	2 019	2 949

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na výpočet **kvantitatívneho zisťovania IRI** boli použité údaje za rok 2017, v prípade nedostupnosti aktuálnych údajov bol použitý údaj za rok 2016. Indikátory boli stanovené v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej. Transformované hodnoty indikátorov boli násobené pridelenou váhou tak, aby každá oblasť vytvárala súčet hodnôt 100.

Tabuľka č. 3 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2014 – 2017

Indikátory	2014	2015	2016	2017
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	62,3	62,8	63,8	65,0
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	15,92	14,39	12,76	9,94
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	45,81	43,54	42,20	41,72
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J)	391	248	0	416
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M)	287	564	324	590
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R)	86	579	0	546
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H)	0	0	880	111
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N)	153	763	0	1 875
počet novovytvorených pracovných miest v miestnych distribučných a spracovateľských sieťach	0	0	0	0
počet členov (pracovníkov) novovzniknutých družstiev	0	0	0	0
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda	908	945	972	1 025

zamestnanca (EUR)				
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	13,7	12,5	13,8	15,5
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	575	584	600	577
počet firiem zapojených do CSR	0	0	0	0
počet novovytvorených záujmových skupín	0	0	0	0
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	5,4	6,1	6,9	6,7
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	72,09	72,38	72,85	72,98
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	79,32	79,58	79,84	79,95
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	10,84	7,35	10,23	8,81
index vzdelanosti pracujúcich EAO	92,7	89,5	87,0	91,7
hrubá miera migračného salda (‰)	-0,70	-0,19	-0,33	-0,46
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	9,7	12,9	12,9	12,0
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	-	55 000	55 000	55 000
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 520 808	1 477 037	1 628 830	1 727 245
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	-	12,2	13,8	13,4
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	81,7	83,7	84,2	84,6
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	61,9	62,6	63,4	65,4
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,60	8,20	8,79	7,04
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,28	6,75	6,72	7,01
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	66,7	61,7	64,8	64,8
hustota diaľnic a rýchlostných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	6,6	6,6	6,6	6,6
počet čistiarní odpadových vôd	84	87	92	93
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	49 509	44 248	51 454	50 090
objem imisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	32,3	32,4	26,7	30,3
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1,2}	1,02	1,01	0,96	0,88
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	1,44	1,28	1,39	1,12
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	1,61	1,58	1,48	1,34
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	15,78	17,75	17,74	17,32
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	20,8	22,9	22,7	22,5
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	12,33	13,10	24,97	24,52
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	12,78	21,04	17,38	21,26
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	131,71	146,18	147,71	177,80
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	16 992	17 039	48 250	64 169

podiel chránených území (%)	15,47	15,47	15,47	15,47
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	537 533	597 759	726 401	762 490

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR SR, MPSVaR SR, VÚC, NCZI, NOC, SSC, SHMÚ, EUROSTAT, ŠOP SR

Tabuľka č. 4 – Indikátory IRI za Košický kraj, rok 2017

Indikátory	Hodnota	Min hodnota	Max hodnota	Vážená hodnota
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	65,0	65,0	78,8	0,00
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	9,94	2,60	9,94	0,00
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	41,72	12,23	41,72	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J)	416	0	958	4,34
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M)	590	0	590	10,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R)	546	0	1290	4,23
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H)	111	0	2864	0,39
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N)	1 875	523	4026	3,86
počet novovytvorených pracovných miest v miestnych distribučných a spracovateľských sieťach	0	0	1000	0,00
počet členov (pracovníkov) novovzniknutých družstiev	0	0	1000	0,00
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 025	875	1426	1,81
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	15,5	4,6	18,1	1,28
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	577	561	813	0,42
počet firiem zapojených do CSR	0	0	100	0,00
počet novovytvorených záujmových skupín	0	0	50	0,00
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	6,7	6,7	14,7	0,00
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	72,98	72,87	75,39	0,29
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	79,95	79,93	81,73	0,07
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	8,81	2,18	8,81	0,00
index vzdelanosti pracujúcich EAO	91,7	81,4	126,2	1,53
hrubá miera migračného salda	-0,46	-1,85	10,32	0,76
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	12,0	5,9	12,0	6,67
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	55 000	0	100 000	3,67

počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 727 245	876 473	2 953 722	2,73
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	13,4	5,8	25,6	2,56
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	84,6	81,0	98,2	1,05
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	65,4	53,9	90,6	1,57
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,04	7,04	11,21	0,00
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,01	5,24	9,23	2,22
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	64,8	46,2	64,8	5,00
hustota diaľnic a rýchlостných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	6,6	6,6	53,8	0,00
počet čistiarní odpadových vôd	93	33	159	2,38
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	50 090	34 224	100 275	1,20
objem imisíí PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	30,3	22,9	30,3	0,00
objem tuhých emisíí (t/km ²) ^{1,2}	0,88	0,33	0,92	0,34
objem emisíí oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	1,12	0,05	1,51	1,34
objem emisíí oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	1,34	0,24	2,35	2,39
objem emisíí oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	17,32	0,64	17,32	0,00
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	22,5	5,6	104,7	0,85
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	24,52	17,25	62,05	0,81
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	21,26	21,26	65,12	0,00
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	177,80	73,63	325,98	2,06
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	64 169	44 189	76 785	3,06
podiel chránených území (%)	15,47	5,61	52,34	1,05
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	762 490	762 490	3 103 541	0,00

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostáva zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne:

- Hospodárska oblasť (HO) – 25%
- Sociálna oblasť (SO) – 50%
- Environmentálna oblasť (EO) – 25%

Výpočet kvantitatívnej časti ukazovateľa IRI:

IRI = (0,25*Σ vážených hodnôt HO) + (0,5* Σ vážených hodnôt SO) + (0,25*Σ vážených hodnôt EO)

Tabuľka č. 5 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2014 – 2017

	2014	2015	2016	2017
Hospodárska oblasť	15,03	14,51	7,23	22,82
Sociálna oblasť	15,91	25,81	23,35	21,80
Environmentálna oblasť	25,57	23,65	28,83	25,33
Hodnota IRI	18,11	22,44	20,69	22,94

Zdroj: Vlastné spracovanie

Meranie kvantitatívnej časti IRI tak dosiahlo v roku 2017 hodnotu **22,94 bodu**, oproti hodnote z roku 2016 vzrástla o 2,25 bodu.

Pre získanie obrazu o úrovni regionálnej identity obyvateľstva s dôrazom na ich vzťah k regiónu, vrátane súvisiacich aspektov, bol využitý **dotazníkový prieskum (kvalitatívne zisťovanie IRI)**. V rámci Košického kraja bolo v spolupráci s Dobrovoľníckym centrom Košického kraja vyzbieraných celkom 4 871 dotazníkov, z toho bolo 44,7% mužov a 55,3% žien. Z hľadiska veku bolo 35,5% respondentov vo veku 25-34 rokov, 25,5% vo veku 35-49 rokov, 16,4% vo veku 50-64 rokov 13,0% vo veku 15-24 rokov a 7,2% respondentov vo veku nad 65 rokov. V rámci vzdelanostnej štruktúry bolo najvyššie zastúpenie respondentov s vysokoškolským vzdelaním (47,5%) a so stredoškolským vzdelaním s maturitou (36,6%). Základné vzdelanie malo 8,1% respondentov, 4,9% bolo so stredoškolským vzdelaním bez maturity a 2,8% bez vzdelania. Z hľadiska súčasnej ekonomickej aktivity bolo 50,3% zamestnaných respondentov, 14,1% respondentov boli študenti (vrátane pracujúcich študentov), 11,7% podnikatelia, SZČO a pod., 10,7% nezamestnané osoby a 10,2% dôchodcovia. Podľa miesta trvalého bydliska bolo najviac vyzbieraných dotazníkov (aj nad rámec stanovenej vzorky) v okresoch Spišská Nová Ves a Rožňava, podrobná štruktúra je uvedená v tabuľke č. 6.

Tabuľka č. 6 – Štruktúra respondentov podľa miesta trvalého bydliska

Okres	Počet respondentov	Podiel (%)
Gelnica	188	3,9
Košice	423	8,7
Košice - okolie	613	12,6
Michalovce	612	12,6
Rožňava	1021	21,0
Sobrance	146	3,0
Spišská Nová Ves	1109	22,8
Trebišov	695	14,3
Gelnica	188	3,9

Zdroj: Vlastné spracovanie

V dotazníkovom prieskume bolo respondentom položených celkom 12 otázok, v rámci ktorých sa mohli vyjadriť až k 54 podotázkam. Jednotlivé odpovede respondentov boli následne bodované a priemerované za každú podotázku. Bodové ohodnotenie výstupov dotazníkového prieskumu sa môže pohybovať v rozpätí 0 – 186 bodov. **Meranie kvalitatívnej časti IRI** dosiahlo v roku 2017 hodnotu **102,671 bodu**.

V nasledujúcom texte uvádzame vybrané výstupy dotazníkového prieskumu.

Miera hrdosti respondentov k mestu/obci, resp. k regiónu bola najčastejšie uvádzaná ako priemerná (nad 40%), pričom miera hrdosti klesala úmerne s veľkosťou územia. K mestu, či obci, v ktorom respondenti žijú pociťuje silnú a priemernú hrdosť spolu 74,6%

respondentov, ku Košickému kraju 69,1% respondentov, k Slovenskej republike 69,0% respondentov a k Európskej únii len 56,3% respondentov.

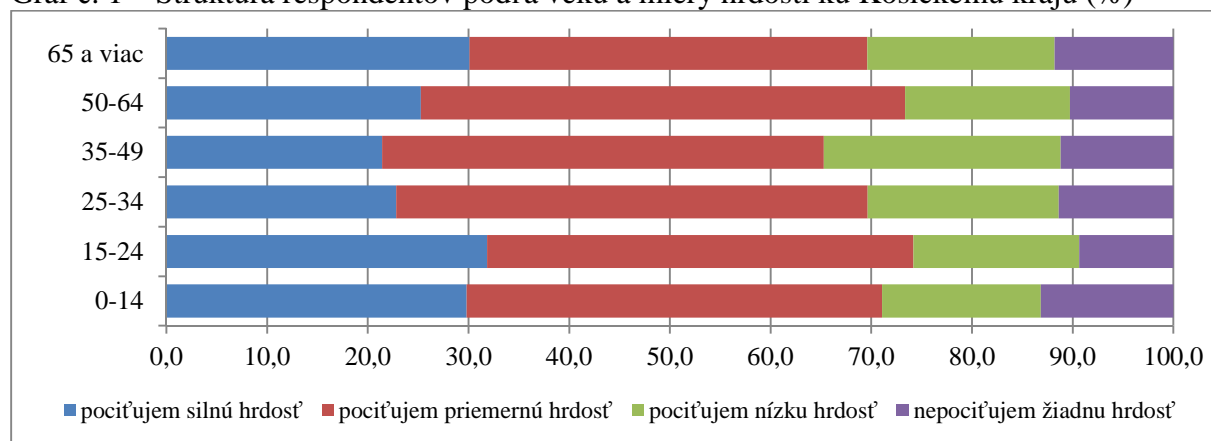
Tabuľka č. 7 – Štruktúra respondentov podľa miesta trvalého bydliska (%)

Mieru hrdosti, ktorú pociťujete vo vzťahu:	pociťujem silnú hrdosť	pociťujem priemernú hrdosť	pociťujem nízku hrdosť	nepociťujem žiadnu hrdosť
k meste/obci, kde žijem	31,0	43,5	15,1	9,8
k meste/obci, kde žijem vrátane celého širšieho okolia (okresu, mikroregiónu)	27,7	42,7	18,8	9,9
ku Košickému kraju	24,5	44,6	19,1	10,9
k Slovenskej republike	27,6	41,4	18,7	11,3
k Európskej únii	13,8	42,5	24,1	17,3

Zdroj: Vlastné spracovanie

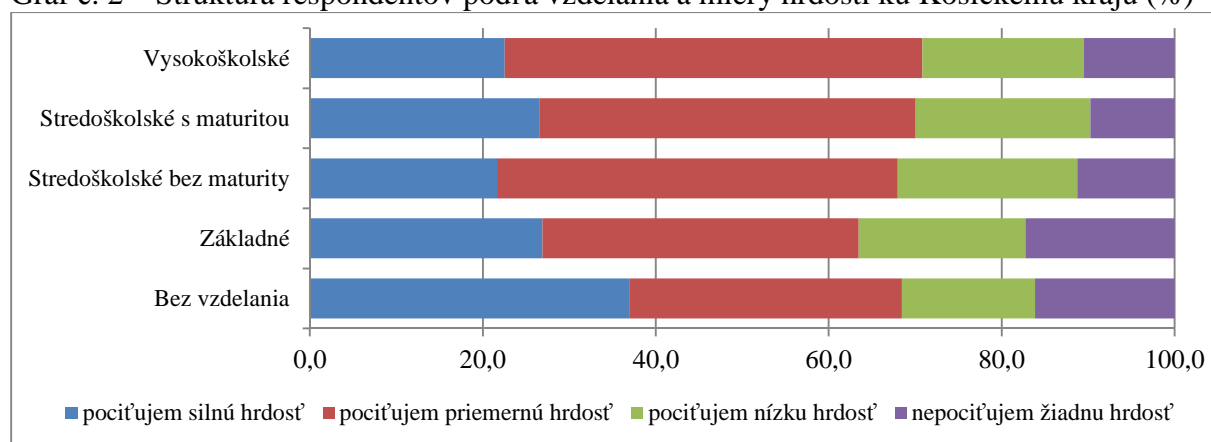
Miera hrdosti respondentov ku Košickému kraju podľa jednotlivých štruktúr respondentov je zobrazená v nasledujúcich grafoch.

Graf č. 1 – Štruktúra respondentov podľa veku a miery hrdosti ku Košickému kraju (%)

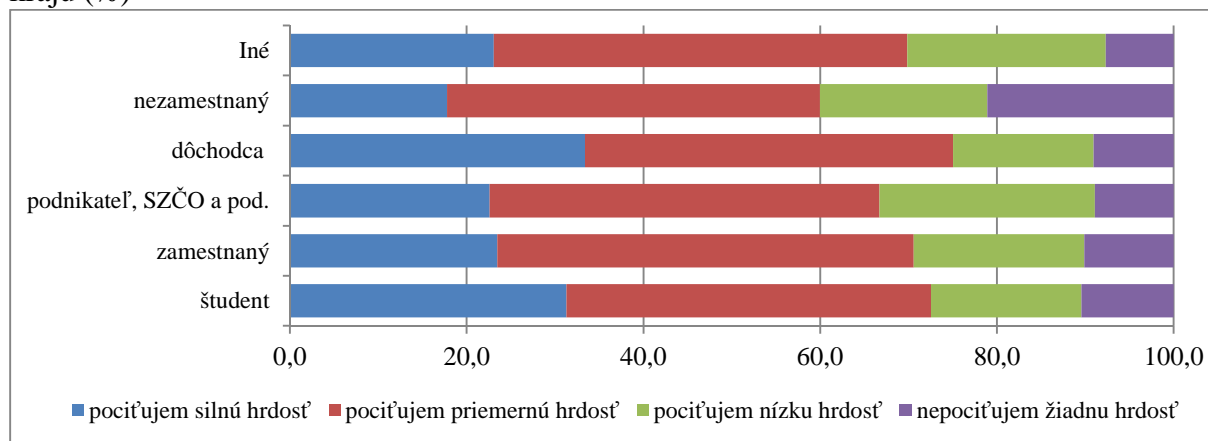
Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 2 – Štruktúra respondentov podľa vzdelania a miery hrdosti ku Košickému kraju (%)

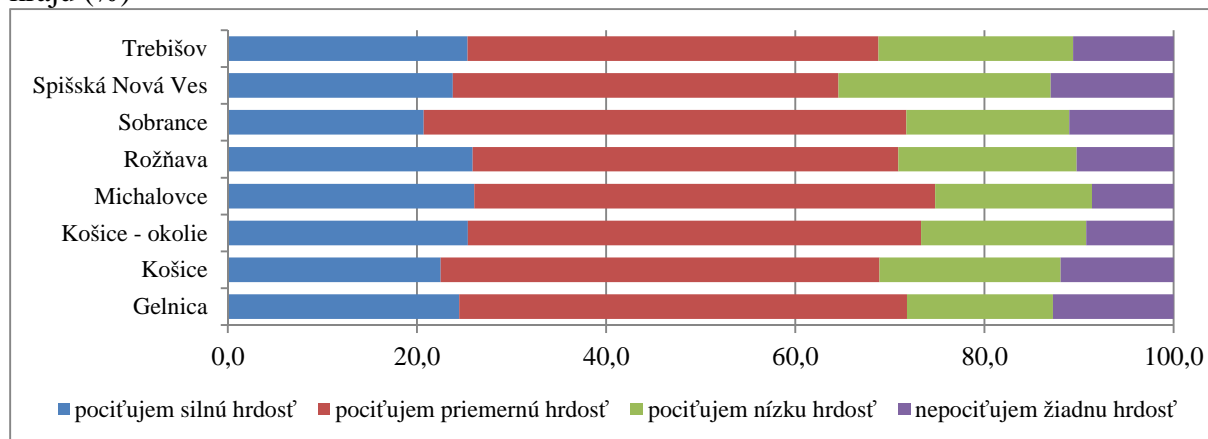
Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 3 – Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity a miery hrdosti ku Košickému kraju (%)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 4 – Štruktúra respondentov podľa trvalého bydliska a miery hrdosti ku Košickému kraju (%)

Zdroj: Vlastné spracovanie

V priemere až pre ¾ respondentov je Košický kraj miestom, kde sa im dobre býva, majú tu rodinu, na ktorej im záleží, sú spokojní a cítia sa tu doma a bezpečne. Len 46,5% respondentov je však spokojná s verejnými službami a 27,1% nevedelo posúdiť svoj postoj k verejným službám. Problém nájsť si zamestnanie deklaruje len 18,4% respondentov, 45,8% opýtaných nemá problém nájsť si zamestnanie v Košickom kraji.

Silný vzťah ku Košickému kraju ako regiónu, kde ľudia žijú vyjadrilo až 51,2% respondentov (14,7% veľmi silný vzťah). Slabý, neurčitý, či žiadny vzťah ku Košickému kraju vyjadrilo len 16,4% respondentov.

Z hľadiska záujmu o regionálnu samosprávu a politiku až 2/3 respondentov považujú za potrebné vedieť o čo sa stará Košický samosprávny kraj a chcú vedieť viac o činnosti a aktivitách Košického samosprávneho kraja. Rovnako 2/3 respondentov aktuálne nemá dostatok informácií o činnosti regionálnej samosprávy (Košického samosprávneho kraja).

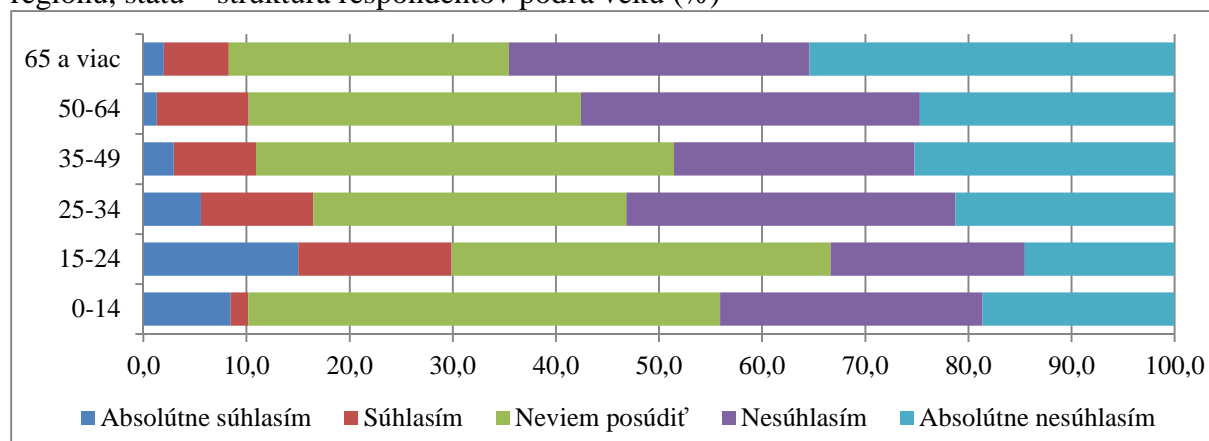
V rámci úrovne a kvality verejných služieb v Košickom kraji je najvyššia spokojnosť respondentov s možnosťami aktívneho trávenia voľného času (šport, kultúra a pod.) a so vzdelávaním. Najvyššia nespokojnosť je s cestnou infraštruktúrou, kde až 40,5% respondentov vyjadrilo nespokojnosť.

O odsťahovaní z regiónu neuvažuje 49,4% respondentov a 33,4% respondentov nevie posúdiť, či by boli ochotní sa presťahovať do iného regiónu alebo štátu. Z hľadiska veku je najvyšší podiel respondentov, ktorí uvažujú nad presťahovaním, vo veku 15-24 rokov

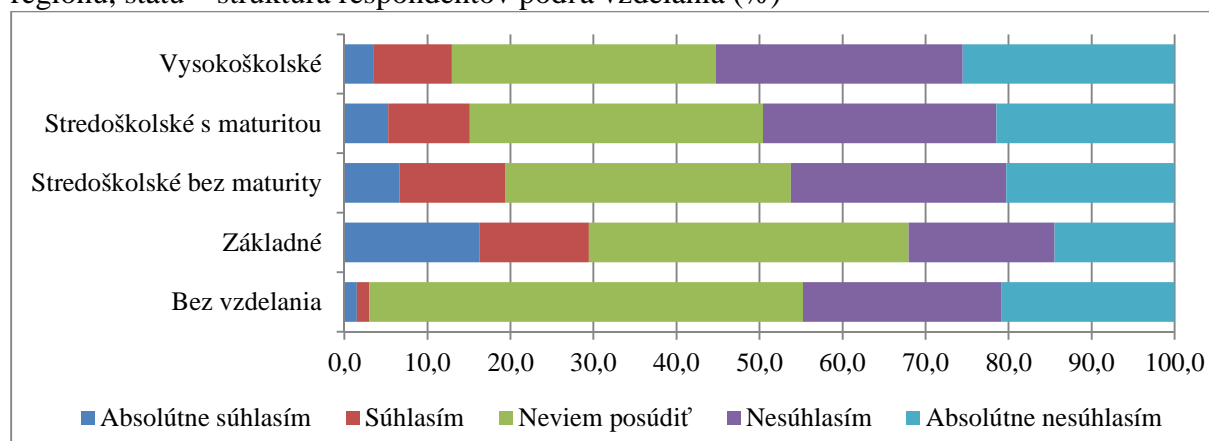
a s rastúcim vekom sa ich podiel znižuje. Rovnako podľa vzdelania možno sledovať pokles podielu respondentov, ktorí uvažujú nad presťahovaním, s rastúcim stupňom dosiahnutého vzdelania.

Graf č. 5 – Nakoľko respondenti súhlasia s tvrdením, že uvažujú o presťahovaní sa do iného regiónu, štátu – štruktúra respondentov podľa veku (%)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 6 – Nakoľko respondenti súhlasia s tvrdením, že uvažujú o presťahovaní sa do iného regiónu, štátu – štruktúra respondentov podľa vzdelania (%)

Zdroj: Vlastné spracovanie

V presťahovaní do iného regiónu bráni najmä prítomnosť rodiny, priateľov a známych v Košickom kraji. Vzhľadom na dôvody trvalého odsťahovania sa do iného regiónu k najvýznamnejším patrí pracovná príležitosť, rodinná situácia a lepšie podmienky na bývanie.

V otázke dôvery inštitúciám má väčšina respondentov (v priemere 40%) neutrálny postoj, najväčšiu dôveru vyjadrujú lokálnym a regionálnym médiám, Európskej únii, orgánom štátnej správy v kraji a miestnej a mestskej samospráve (na úrovni 30%). Najvyššia nedôvera je v Národnú vládu, ktorej nedôveruje až 49,9% respondentov.

V rámci občianskej participácie a angažovania sa je aktívnych 41,9% respondentov, pričom až 70% respondentov záleží na rozvoji miestnej komunity. Mieru osobnej zodpovednosti za budúcnosť Košického kraja pociťuje až 82,6% respondentov (33,9% silnú a 48,7% slabú). Zachovanie tradícií v regióne je dôležité až pre 75% respondentov. 58% respondentov uviedlo, že sa Košický kraj z hľadiska kvality života výrazne nelíši od iných krajov Slovenska.

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
CSR	Spoločenská zodpovednosť (Corporate social responsibility)
DI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Európska štatistika
EÚ	Európska Únia
HDP	Hrubý domáci produkt
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IoT	Internet vecí (angl. Internet of Things) – prepojenie vstavaných zariadení s internetom
IPC pre EŠIF	Informačno-poradenské centrum pre Európske štrukturálne a investičné fondy
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
KSK	Košický samosprávny kraj
LSPP	Lekárska služba prvej pomoci
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MHD	Mestská hromadná doprava
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NOC	Národné osvetové centrum
NsP	Nemocnica s poliklinikou
OKaCR	Odbor kultúry a cestovného ruchu
OP VaI	Operačný program výskum a inovácie
PHSR KSK 2016 – 2022	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
PPP	Verejno-súkromné partnerstvo (angl. Public Private Partnership)
PZS	Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	Špecializované zariadenie
TIP-UPJŠ	Technologicky – Inovačného Parku pri UPJŠ
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
ÚKSK	Úrad Košického samosprávneho kraja
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

VÚC
VZPS
ZpS
ZSSK, a. s.
ŽSR

Vyšší územný celok
Výberové zisťovanie pracovných síl
Zariadenie pre seniorov
Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.
Železnice Slovenskej republiky